

BESTEMMINGSPLAN MARSUM / INGELUM

Bestemmingsplan Marsum / Ingelum

Code 093102.01 / 28-04-11

GEMEENTE MENALDUMADEEL 093102.01 / 28-04-11
BESTEMMINGSPLAN MARSUM / INGELUM

TOELICHTING

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz</u>
1. INLEIDING	1
1. 1. Ligging en begrenzing plangebied	1
1. 2. Leeswijzer	3
2. HUIDIGE SITUATIE	5
2. 1. Het landschap	5
2. 2. Marsum	5
2. 3. Ingelum	9
3. WETTELIJKE EN BELEIDSMATIGE KADERS	16
3. 1. Wetgeving luchtvaart	16
3. 2. Rijksbeleid	23
3. 3. Provinciaal beleid	23
3. 4. Regionaal beleid	26
3. 5. Gemeentelijk beleid	26
4. PLANOPZET, RUIMTELIJKE STRUCTUUR	31
4. 1. Hoofdstructuur	31
4. 2. Bedrijven	32
4. 3. Maatschappelijke voorzieningen	32
4. 4. Wonen	33
4. 5. Verkeer	35
4. 6. Groen/natuur	35
4. 7. Water	36
4. 8. Archeologie en cultuurhistorie	36
5. PLANOPZET, MILIEUASPECTEN	40
5. 1. Geluid	40
5. 2. Bodem	41
5. 3. Geur	41
5. 4. Lucht	41
5. 5. Ecologie	42
5. 6. Externe veiligheid	43
6. ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID	45
6. 1. Financiële haalbaarheid	45
6. 2. Grondexploitatie	45

7. JURIDISCHE PLANOPZET	46
7. 1. Wro en Wabo	46
7. 2. Planvorm	46
7. 3. De bestemmingen	46
7. 4. De dubbelbestemmingen	51
7. 5. De aanduidingen	52
8. PROCEDURE BESTEMMINGSPLAN	54
8. 1. Inspraak en vooroverleg	54
8. 2. Zienswijzen	54
8. 3. Vaststellingsprocedure	54

Bijlage 1 **Wettekst geluidscontouren BGGL**

Bijlage 2 **Wettekst geluidscontouren Bml**

Bijlage 3 **Reactienota Overleg en Inspraak**

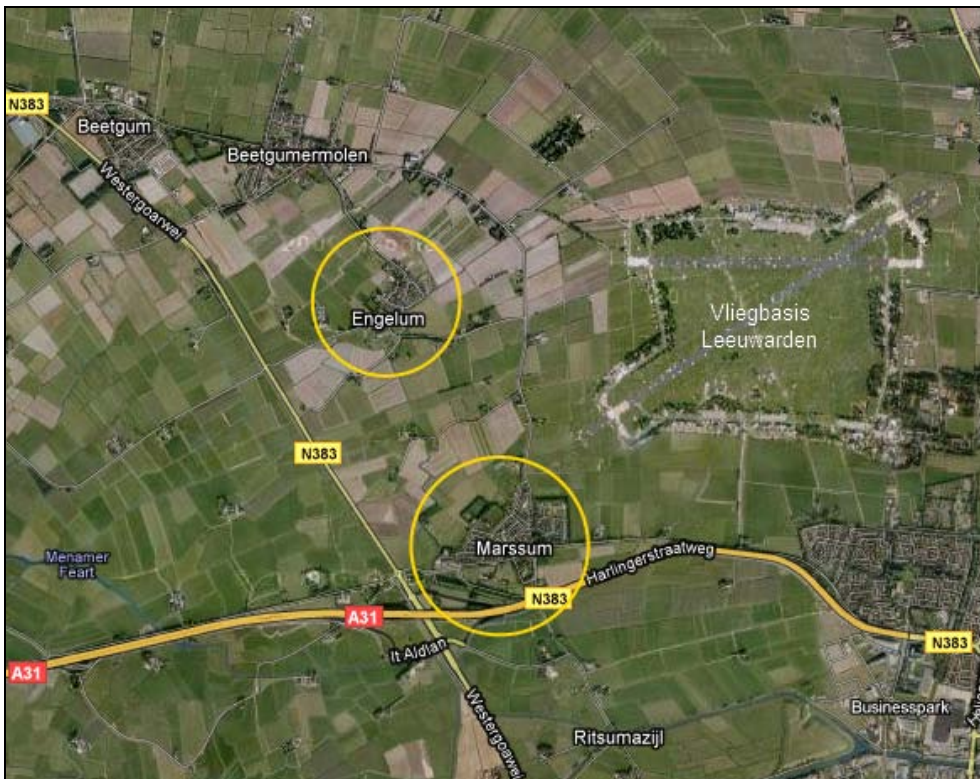
1. INLEIDING

Voor de dorpen Marsum en Ingelum zijn in respectievelijk 2000 en 2004 bestemmingsplannen vastgesteld. In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de verplichting opgenomen een bestemmingsplan in ieder geval eens per 10 jaar te herzien. Dit betekent dat het bestemmingsplan voor Marsum in ieder geval geactualiseerd moet worden.

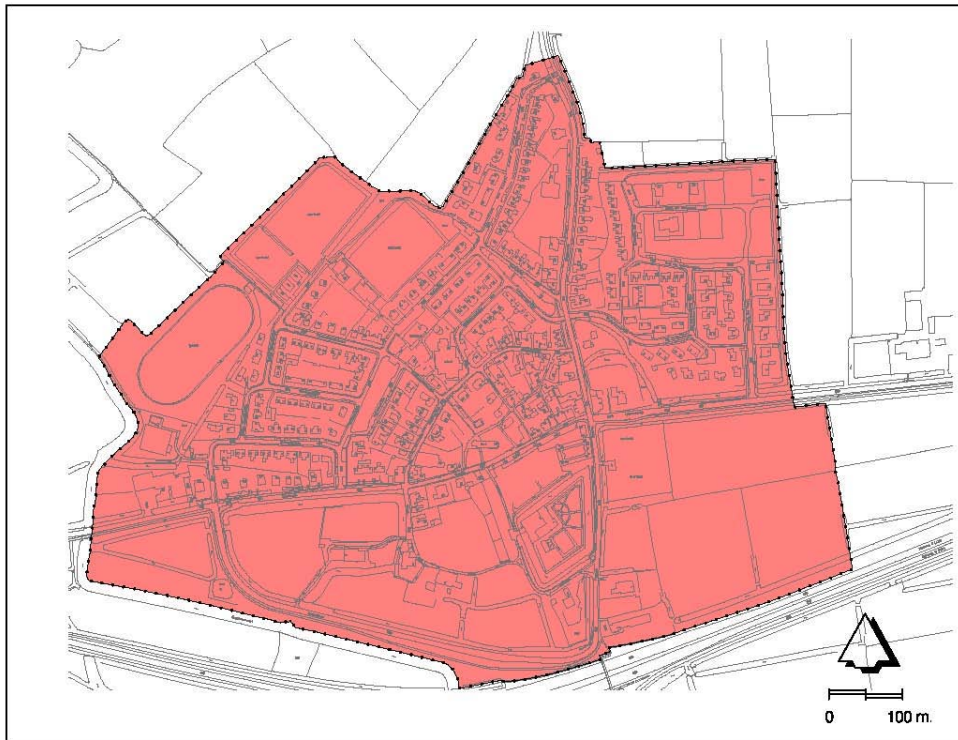
Bij de dorpen Marsum en Ingelum is sprake van een gelijkwaardige wet- en regelgeving over de Vliegbasis Leeuwarden. Bovendien liggen de dorpen vrij dicht bij elkaar. Om deze redenen heeft de gemeente Menameradiel gekozen voor de gezamenlijke actualisatie van de bestemmingsplannen voor Marsum en Ingelum in één bestemmingsplan.

1. 1. Ligging en begrenzing plangebied

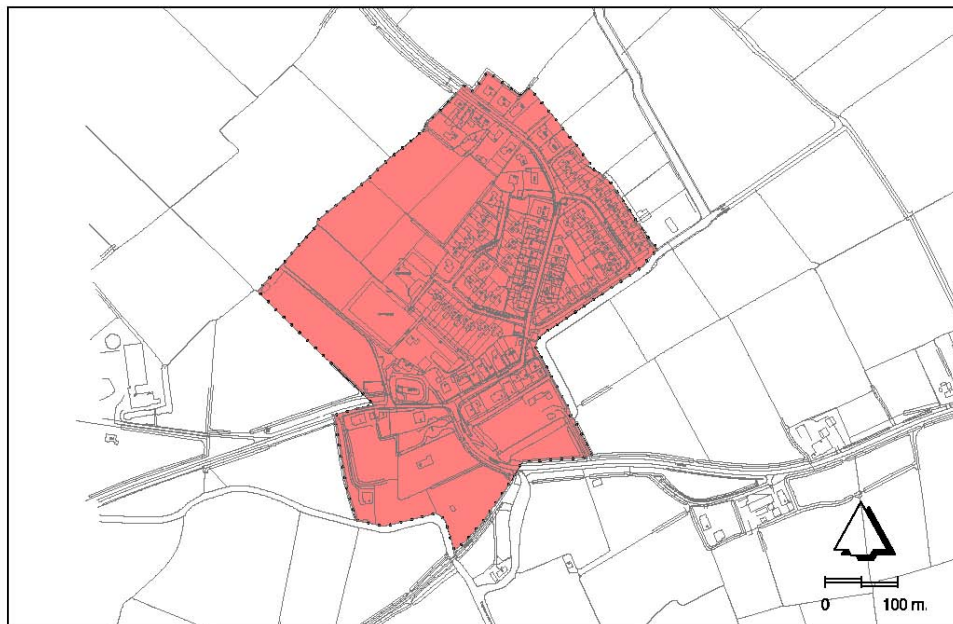
De dorpen Marsum en Ingelum liggen in de gemeente Menameradiel, noordwestelijk van Leeuwarden (zie figuur 1). Direct ten zuiden van Marsum ligt de autoweg N383 (Harlingerstraatweg), deze loopt westelijk van de dorpen door (Westergowei) naar het noorden. De N383 gaat, ter hoogte van de kruising met de Hegedyk, over in de autosnelweg A31 richting Harlingen en Afsluitdijk.

Figuur 1. De locatie van Marsum en Ingelum

Figuur 2. De begrenzing van het plangebied (Marsum)

Figuur 3. De begrenzing van het plangebied (Ingelum)

Tussen de dorpen en de noordzijde van Leeuwarden ligt de Vliegbasis Leeuwarden. De dorpen liggen beide binnen enkele milieuocontouren van de vliegbasis, later in dit bestemmingsplan wordt daar nader op ingegaan.

Dit bestemmingsplan beslaat beide dorpen. Voor de bestemmingsplangrens worden de bestaande grenzen van de geldende bestemmingsplannen Marsum en Ingelum aangehouden. In de figuren 2 en 3 is aangegeven wat de plangrens is van dit bestemmingsplan.

Dit bestemmingsplan geeft een actuele juridisch-planologische regeling voor de dorpen Marsum en Ingelum. Het bestemmingsplan voldoet aan de vereisten vanuit de Wet ruimtelijke ordening (Wro), het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

1. 2. Leeswijzer

In het tweede hoofdstuk volgt een beschrijving van de huidige situatie, deze vormt een belangrijke basis voor dit bestemmingsplan. In eerste instantie wordt daarbij ingegaan op het landschap waarin het plangebied ligt. Omdat de dorpen binnen het plangebied qua structuur van elkaar variëren, worden de dorpen apart beschreven.

In het daarna volgende hoofdstuk worden de verschillende wettelijke en beleidsmatige kaders behandeld. Daarbij wordt in eerste instantie ingegaan op de luchtvaartwetgeving, in verband met de ligging van het plangebied nabij de Vliegbasis Leeuwarden. Vervolgens worden het relevante rijks-, provinciale, regionale en gemeentelijke beleid behandeld.

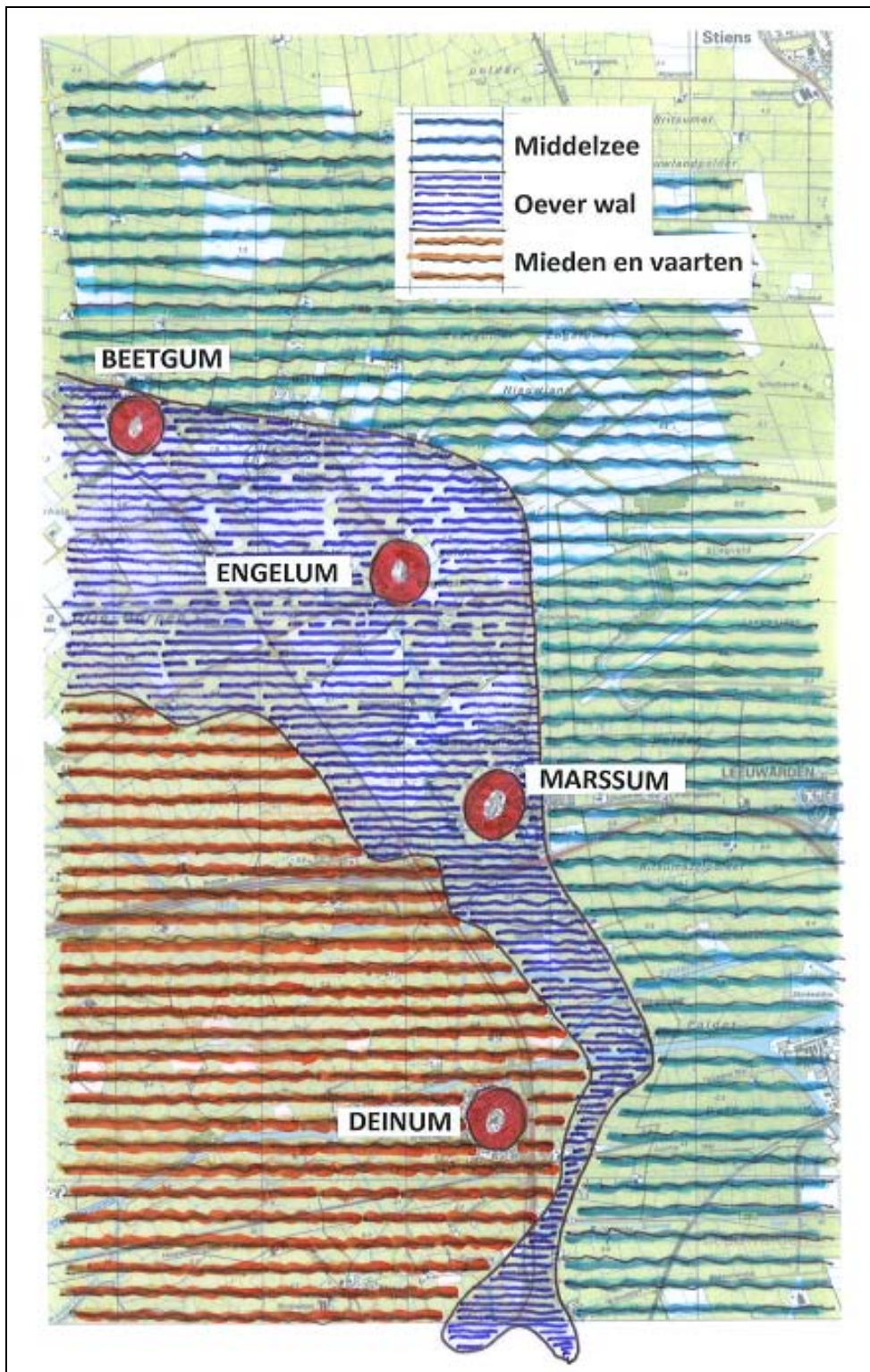
Hoofdstuk 4 gaat over de ruimtelijke structuur van het plangebied. Dit hoofdstuk beschrijft verschillende in het plangebied aanwezige ruimtelijke structuren, bijvoorbeeld wonen, verkeer, archeologie en cultuurhistorie. Ook worden in dit hoofdstuk met betrekking tot de ruimtelijke structuur, de belangrijkste uitgangspunten van dit bestemmingsplan genoemd.

Het volgende hoofdstuk geeft een toetsing aan de milieuaspecten, daarbij horen onder andere de aspecten geluid en externe veiligheid. Ook in dit hoofdstuk worden weer uitgangspunten voor het bestemmingsplan genoemd.

In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de economische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Daarbij wordt aandacht besteed aan de financiële haalbaarheid en de grondexploitatie.

De juridische planopzet wordt beschreven in hoofdstuk 7. In dat hoofdstuk wordt aangegeven welke systematiek gehanteerd is, voor welke planvorm is gekozen en wordt een toelichting gegeven op de gehanteerde bestemmingen en aanduidingen.

Het laatste hoofdstuk (8) licht de bestemmingsplanprocedure toe. Daarbij wordt onder andere aangegeven op welke momenten de bewoners van de gemeente Menameradiel een reactie kunnen geven op dit bestemmingsplan. In dit hoofdstuk is ook het nodige opgenomen over de gehouden overleg- en inspraakperiode.

Figuur 4. Ligging van de landschapstypen

2. HUIDIGE SITUATIE

Dit bestemmingsplan is vooral bedoeld voor de actualisatie van de bestaande planologische regeling. De beschrijving van de huidige situatie is daarom van belang. De huidige situatie wordt beschreven naar aanleiding van verschillende thema's, waarbij gekeken wordt naar de functionele aspecten. In verband met aanwezige verschillen worden de dorpen Marsum en Ingelum in dit hoofdstuk separaat besproken.

2. 1. Het landschap

Het grondgebied van de gemeente Menameradiel bestaat uit verschillende landschapstypen. Zo is ten oosten van het plangebied de vroegere Middelsee herkenbaar in het landschap. Ten westen van de Middelsee ligt het kwelderwallen- en terpengebied en tussen dit gebied en de Middelsee ligt een overgangsgebied, de kwelderwallen. Deze landschapstypen zijn herkenbaar vanwege een kleinschaliger verkavelingstructuur en dorpen op terpen. Op figuur 4 is de ligging van de landschapstypen aangegeven.

Marsum en Ingelum zijn ontstaan als terpdorpen op de genoemde kwelderwallen. Ter bescherming van het gebied ten westen van de Middelsee (Westergo) werd op de kwelderwal een dijk (Hegedyk) aangelegd. De Hegedyk ligt langs de terp van Marsum en op enige afstand ten oosten van Ingelum. De Middelsee is in de 12de en 13de eeuw ingepolderd en is tegenwoordig herkenbaar in het landschap vanwege grootschalige rechthoekig verkavelde polders.

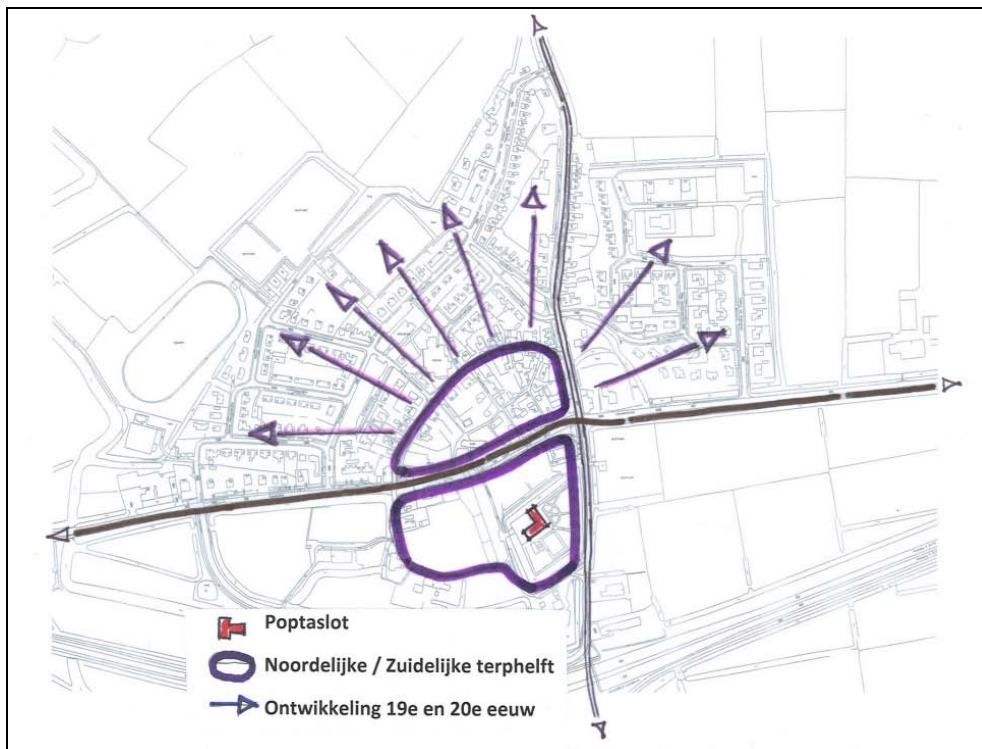
2. 2. Marsum

Deze paragraaf behandelt de huidige situatie van Marsum, door middel van een thematische beschrijving. Eerst wordt ingegaan op de historische ontwikkeling, die in belangrijke mate de huidige situatie heeft gevormd.

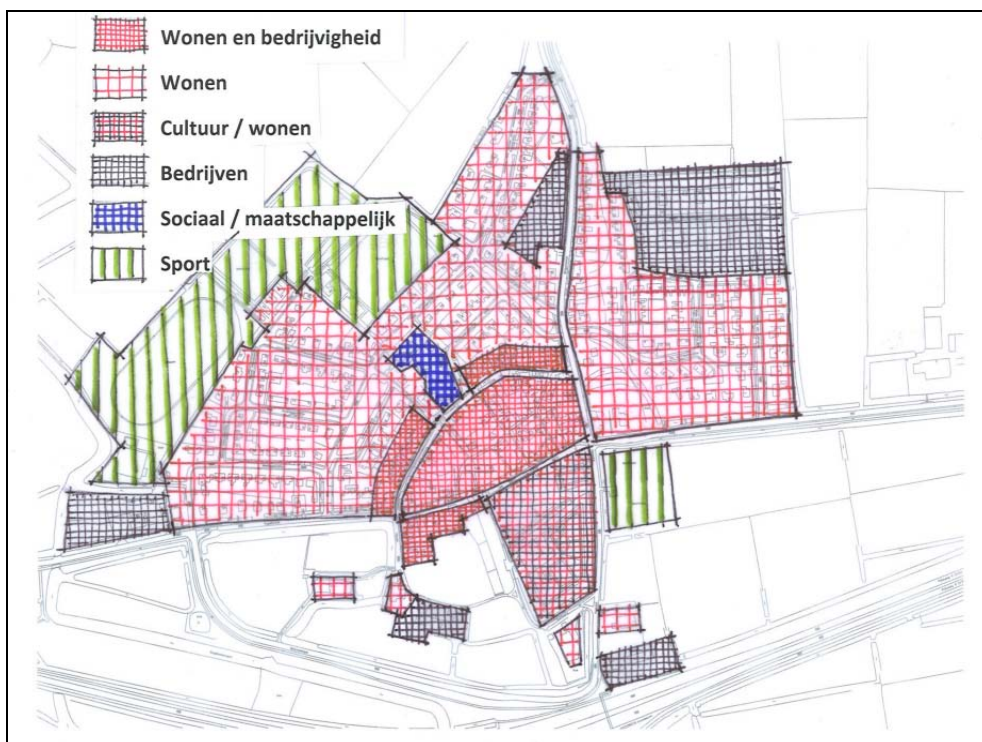
2.2.1. Historische ontwikkeling

Na inpoldering van de Middelsee werd tussen Leeuwarden en Marsum een weg aangelegd. Door de aansluiting van het dorp op deze weg, via de Hegedyk, kon Marsum gaan profiteren van deze handelsroute. Het dorp kwam binnen de invloedssfeer van Leeuwarden.

Tijdens de burgeroorlog in Friesland (14de en 15de eeuw) ontstonden in en rond Marsum versterkte stenen huizen, zogenaamde stinsen. Na afloop van deze onrustige periode zijn veel stinsen afgebroken. Slechts enkele werden veranderd in buitenplaatsen. De uit de 16de eeuw daterende Heringastate (het Poptaslot) aan de zuidkant van de terp is daarvan een goed geconserveerd voorbeeld. Het Poptaslot is, samen met de later gebouwde gasthuiswoningen, aangewezen als rijksmonument en maakt deel uit van het beschermd dorpsgezicht van Marsum.

Figuur 5. De ontwikkeling van Marsum

Figuur 6. Verschillende functies in Marsum

De eerste bebouwing in de dorpskern vond plaats na de middeleeuwen. Daarbij ontstonden enkele verzorgende en ambachtelijke bedrijfjes op het terpgebied ten noorden van het Poptaslot. Ook aan de westzijde van het dorp ontstond bebouwing. Langzamerhand ontwikkelde Marsum zich van een boerendorp tot een dienstverlenend en verzorgend centrum. De verdere ruimtelijke ontwikkeling van de dorpskern vond plaats door het verdichten en uitbouwen van het gevormde patroon. Dit gebeurde vooral op de noordelijke terphelft. Bij deze ontwikkelingen van het dorp werd eerst het gebied binnen de ringweg rond de terp (Slotleane, Haven, Skoallestrjitte, Hegedyk) volgebouwd. Daarbij bleef de zuidzijde ervan, door de erfenis van Popta, relatief ongeschonden. Wel werd de bestaande bebouwing van en rond het Poptaslot nog enkele malen uitgebreid (begin 19de eeuw).

In de 20ste eeuw is het dorp verder uitgebreid. De meeste historische structuren zijn daarbij minder zichtbaar geworden, echter met uitzondering van het zuidelijke gebied van de terp.

In de jaren na de tweede wereldoorlog is vooral woonbebouwing bij het dorp gebouwd. Daarbij is het dorp in noordwestelijke, noordelijke en noordoostelijke richting vanaf de eerder genoemde ringweg uitgebreid.

Nadien is Marsum niet meer noemenswaardig uitgebreid. De Vliegbasis Leeuwarden, met de daarbij horende geluidscontouren, heeft dit in sterke mate beïnvloed. De ligging tussen de Vliegbasis en de N383 zorgt in het dorp voor beperkingen met betrekking tot mogelijk woningbouw. Figuur 5 laat de ontwikkeling van Marsum zien.

2.2.2. Wonen

De functie wonen is de meest voorkomende en daarom belangrijkste functie van het dorp. In Marsum gaat het hoofdzakelijk om eengezinswoningen, daarbij is sprake van rijtjes-, twee-onder-één-kap- en vrijstaande woningen. De beheerderwoning van het Poptaslot wordt bewoond door de beheerder van het slot. Ook in de bij het Poptaslot gebouwde gasthuiswoningen wordt nog gewoond.

Bij de (historische) bebouwing rond de ringweg en de noordelijke zijde van de terp is van oudsher al sprake van een combinatie van de functie wonen met andere functies. In de gebieden buiten de ringweg vindt bij de woningen weinig functiemenging plaats. Wel is op enkele plaatsen sprake van een beroep aan huis, maar dit kan goed gecombineerd worden met de woonfunctie. In figuur 6 is een en ander inzichtelijk gemaakt.

Zuidelijk van de terp is sprake van een combinatie van wonen met agrarische functies. De woonfunctie is daarbij deels ondergeschikt en deels hoofdfunctie.

2.2.3. Bedrijvigheid en andere economische functies

Marsum heeft twee bedrijventerreinen. Het eerste bedrijventerrein bevindt zich aan de noordoostzijde van het dorp (S. van Heringawei). Het tweede terrein is te vinden aan de westelijke zijde, langs de Rypsterdyk.

Bij beide terreinen gaat het om relatief kleinschalige bedrijven in de milieu-categorieën 1 t/m 3 (Staat van bedrijfsactiviteiten), dit zijn geen gezoneerde bedrijventerreinen.

Behalve op de bedrijventerreinen zijn nog andere economische functies aanwezig in Marsum. Daarbij gaat het in eerste instantie om enkele kleine winkels en bedrijfjes langs de ringweg van het dorp. Voorbeelden zijn een slagerij en een garagebedrijf aan de Skoallestrjitte.

Verder is zuidelijk in het plangebied, aan de Hegedyk, het Keukencentrum Marsum gevestigd. Bij het Keukencentrum is sprake van de verkoop van keukens, dit valt onder grootschalige detailhandel. Tot slot is aan de Bitgumerdyk een tuincentrum aanwezig. De locatie van de bedrijvigheid is aangegeven op figuur 6.

2.2.4. Sociale en maatschappelijke functies

Naast woningen en bedrijven zijn in Marsum ook enkele sociale en maatschappelijke functies gevestigd.

De eerste en belangrijkste daarvan betreft het Poptaslot en de daarbij horende bebouwing. De bij het slot horende bebouwing heeft hoofdzakelijk een museale functie. Daarnaast zijn er ook enkele ateliers te vinden in dit deel van het plangebied.

Andere maatschappelijke functies zijn de kerk (Buorren), de basisschool (Skoallestrjitte) en het dorps huis (Uniastrjitte / Dr. Poptastrjitte). Verder zijn aan de noordoostzijde van het dorp een ijsbaan en sportvelden, met verenigingsgebouwen, te vinden. Het gaat daarbij om voetbalvelden (noordelijk van de ijsbaan) en tennisbanen (zuidelijk van de ijsbaan). De verschillende functies zijn in figuur 6 zichtbaar gemaakt.

2.2.5. Verkeer en vervoer

Ten zuidoosten van het dorp Marsum ligt de autoweg N383 (100 km/uur). Ter hoogte van de kruising met de Hegedyk wordt dit de autosnelweg A31 (120 km/uur). Vanaf de A31 is een afrit naar de Westergowei (80 km/uur). Het dorp is door de Rypsterdyk aangesloten op de Westergowei, de bebouwde kom (30 km/uur) begint net aan de oostzijde van de Ingelumer Feart.

In het dorp zijn verschillende verkeersroutes te onderscheiden. Zo is er een hoofdontsluiting in het dorp, bestaande uit een soort rondweg (Bokmasingel, Hegedyk, Ljouwerterdyk, Bitgumerdyk, Tramstrjitte, Uniastrjitte en Rypsterdyk) en de ontsluiting van de historische kern (Skoallestrjitte, Haven, Slotleane, Rypsterdyk, en Buorren). Alle buiten de genoemde liggende wegen zijn aangemerkt als woonstraat of erfontsluitingsweg. In de gehele bebouwde kom geldt een 30 km/uur regime.

Bij het Poptaslot (en omgeving) is een openbare parkeerplaats aanwezig. Ook ten behoeve van het dorps huis en de sportvelden zijn openbare parkeerplaatsen aangelegd.

In de rest van Marsum vindt parkeren op eigen terrein plaats (bij woningen, tuincentrum, Keukencentrum, etc.) of langs de straat (bij woningen). De ligging van de infrastructuur is weergegeven in figuur 7.

2.2.6. Ondergrondse infrastructuur

Aan de westelijke zijde van het dorp loopt, langs de ijsbaan, een ruimtelijk relevante rioolpersleiding. Ten behoeve van de rioolpersleiding is, nabij het verenigingsgebouw van de ijsbaan, een persgemaal aanwezig.

2.2.7. Landschap, natuur en ecologie

Het groen in het dorp Marsum heeft verschillende functies. Zo is het groen aan de noordwestzijde van het dorp ten behoeve van de daar liggende sportvelden en het bijbehorende terrein. Het groen heeft daarbij een functie voor sport en voor de ruimtelijke afscherming van de sportvelden.

Daarnaast is het groen rond het Poptaslot sterk verbonden met de historische ruimtelijke functie ervan. De agrarische gronden aan de zuidwest- en zuidoostzijde hiervan maken deel uit van die functie. Vooral de openheid ervan, waardoor zicht blijft op het slot, is daarbij kenmerkend.

In de zuidoostelijke oksel van de kruising tussen de Hegedyk en de Ljouwerterdyk is een kaatsveld dat ook gebruikt kan worden als evenemententerrein.

Tussen Marsum en de snelweg is een landschappelijke (ruimtelijke) afscherming, in de vorm van een boomsingel. Daarnaast zijn laanbeplantingen langs verschillende wegen en (oudere) waterwegen aanwezig. Het gaat daarbij om open laanbeplantingen.

Ook rond het bedrijventerrein aan de noordoostzijde van het dorp is een landschappelijk afschermende bebossing aanwezig. Deze bebossing heeft vooral een afschermende werking naar het buitengebied toe. Deze bebossing loopt door tot aan de Ljouwerterdyk. In figuur 8 staan de genoemde structuren aangegeven.

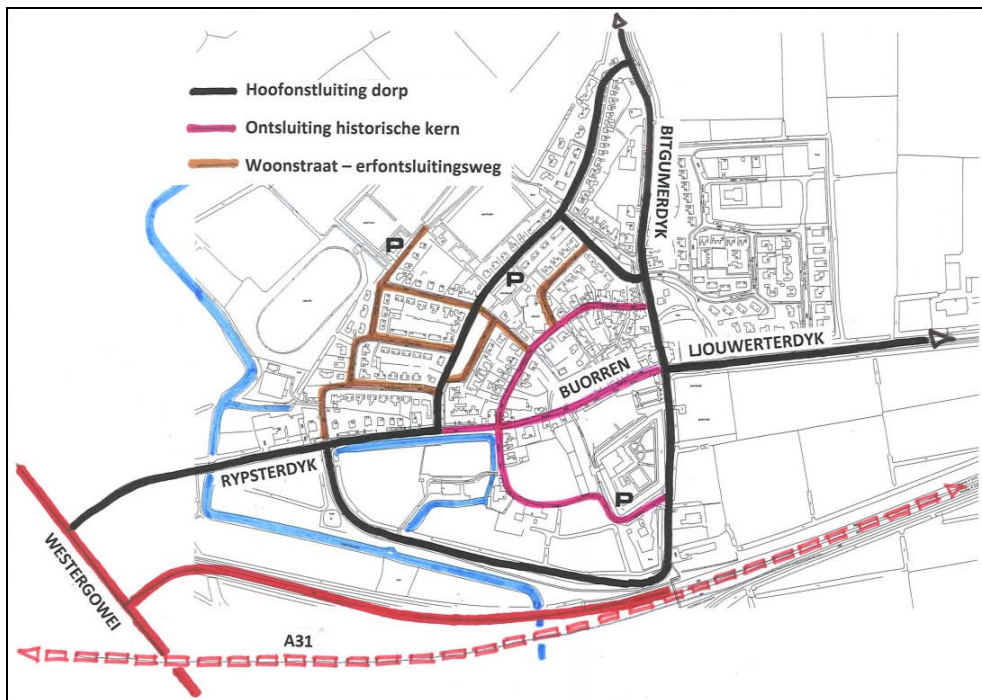
2.2.8. Waterhuishouding

De Ingelumer Feart loopt westelijk van Marsum, buiten het plangebied. De Feart heeft als hoofdwatgang een belangrijke waterhuishoudkundige functie. Langs de Feart moet minimaal één onderhoudstrook vrij worden gehouden.

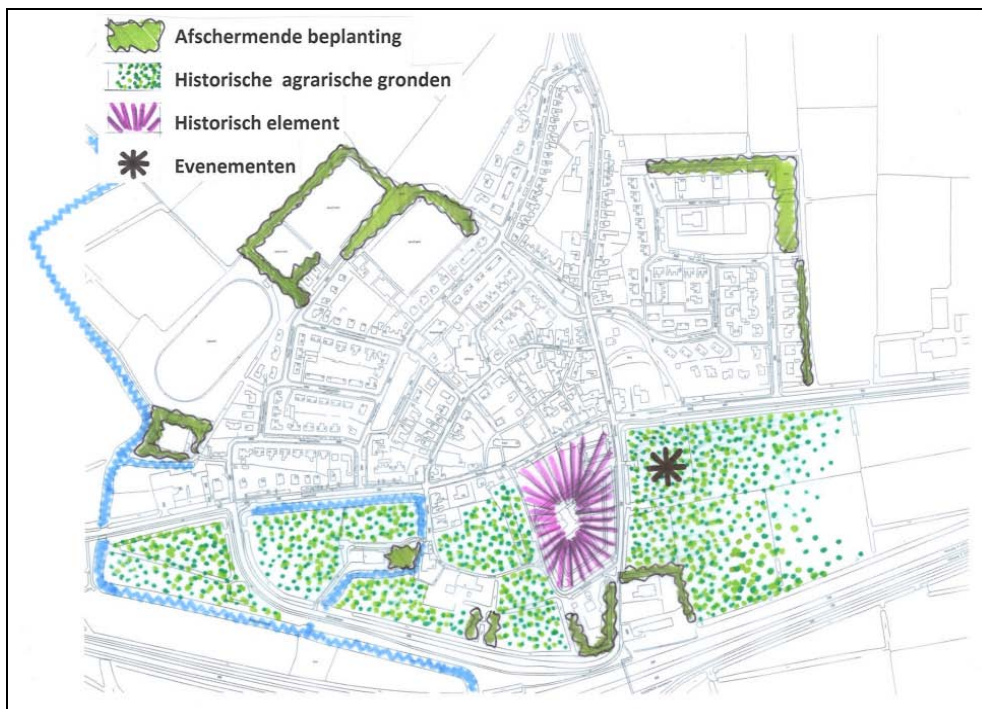
In het dorp zijn, vooral in het agrarisch gebied ten zuiden van het Poptaslot, enkele waterlopen aanwezig. Deze hebben vooral een historisch belang (bijvoorbeeld de Haven).

2. 3. Ingelum

Deze paragraaf behandelt de huidige situatie van Ingelum, door middel van een thematische beschrijving. Ook in deze paragraaf wordt eerst ingegaan op de historische ontwikkeling van het dorp.

Figuur 7. De infrastructuur van Marsum

Figuur 8. Landschap, natuur en ecologie in Marsum

2.3.1. Historische ontwikkeling

Ingelum was oorspronkelijk al via de Tilledyk aangesloten op de Hegedyk. Er is niet, zoals bij Marsum, sprake van een duidelijke dorpsstructuur. Het gaat in eerste instantie op incidentele bebouwing die voornamelijk bestaat uit een kerk en enkele boerderijen.

Tot het begin van de 19de eeuw verdicht Ingelum en is er sprake van een lintvormige dorpsstructuur. Deze bebouwing, aan weerszijden van de Buorren, vormt uit ruimtelijk oogpunt nog steeds de oude dorpskom nabij de monumentale kerk. Deze is vervolgens in noord(oost)elijke richting uitgebreid langs de Harnedyk en de Feartswal. De Harnedyk en de Tilledyk maken deel uit van een doorgaande route vanaf Bitgummole via Marsum naar Leeuwarden. De latere uitbreidingen van Ingelum hebben na de tweede wereldoorlog in noordelijke richting plaatsgevonden. In figuur 9 is de ontwikkeling van Ingelum weergegeven.

Net als bij Marsum zijn ook voor Ingelum de geluidshinderzones van de Vliegbasis een belangrijke belemmerende factor geweest voor eventuele latere uitbreidingen.

2.3.2. Wonen

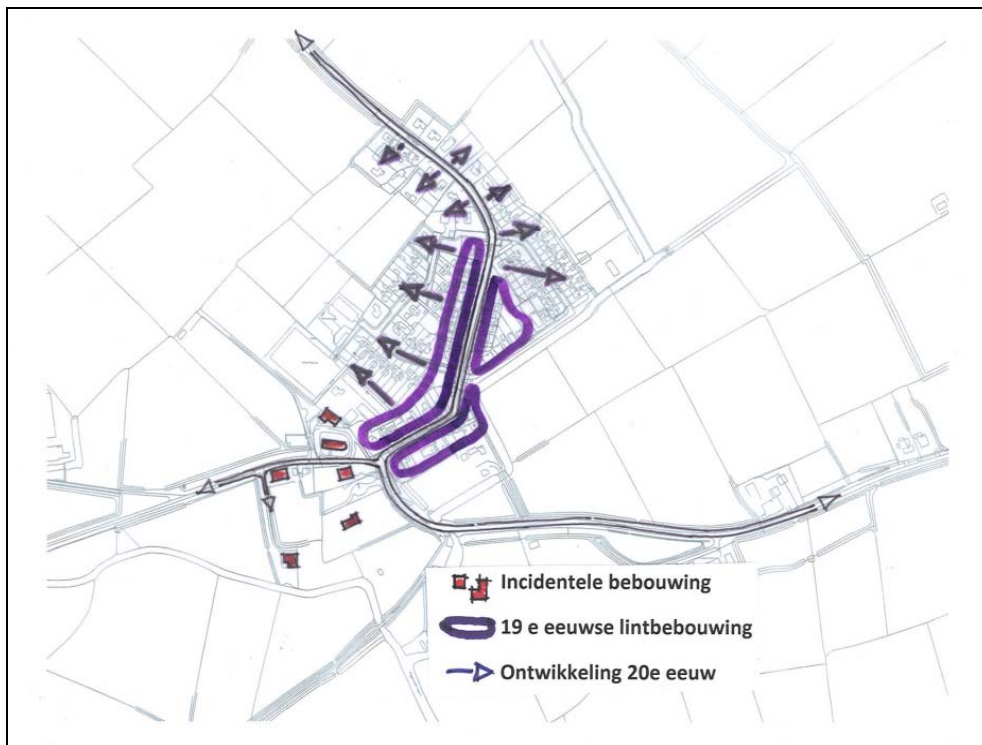
Ook in Ingelum is het wonen de hoofdfunctie van het dorp. In het grootste deel van het dorp heeft de bebouwing alleen deze functie. Slechts in één enkel gevallen is de functie wonen bij een bedrijf (Tsjerkeleane) aanwezig. Binnen de woningen kunnen in sommige gevallen beroepen aan huis zijn gerealiseerd, daarbij gaat het om beroepen die qua functie goed in een woonomgeving uitgeoefend kunnen worden.

Bij de woningen gaat het hoofdzakelijk om vrijstaande en twee-onder-één-kapwoningen. Rijtjeswoningen komen in slechts één geval voor aan de Harnedyk, dat is een rij van vier woningen.

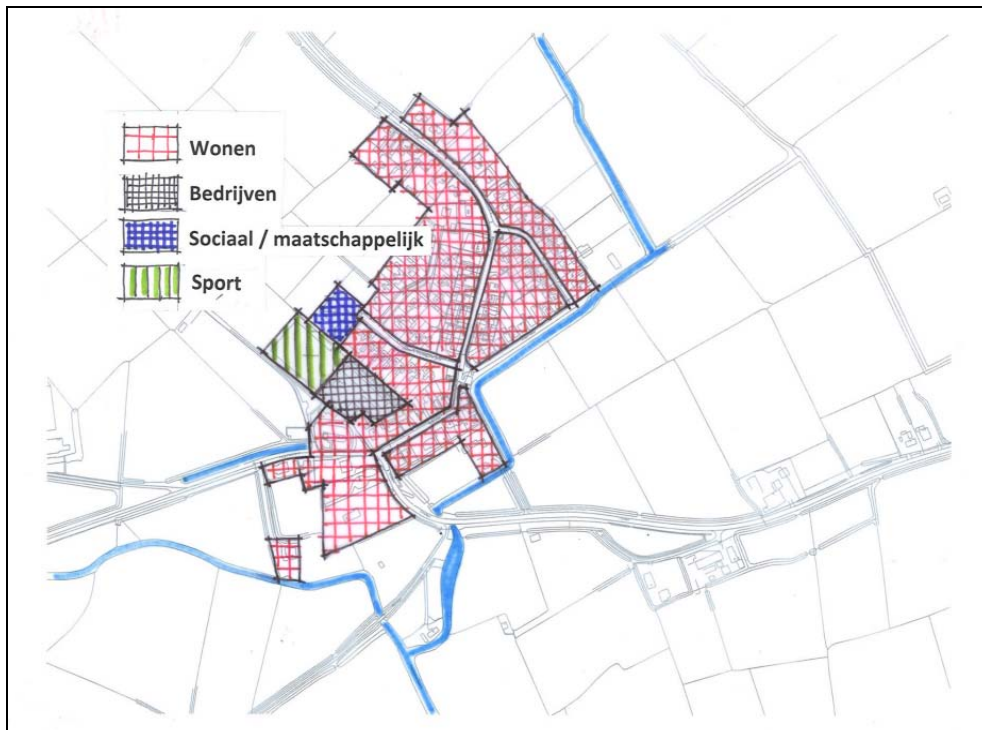
2.3.3. Bedrijvigheid en andere economische functies

In Ingelum is één groter bedrijf gevestigd, daarbij gaat het om het bedrijf op het perceel Tsjerkeleane 2a. De activiteiten binnen dit bedrijf zijn onder meer: boren, frezen en constructiewerk van tekening en van voorbeeld. Het bedrijf heeft volgens de Staat van Bedrijfsactiviteiten, op basis van de VNG publicatie Bedrijven en Milieuzonering, een milieucategorie 3.2. De genoemde bedrijven zijn aangegeven in figuur 10.

Zoals eerder genoemd worden in enkele woningen een beroep aan huis uitgeoefend. Deze zijn goed verenigbaar met de woonfunctie.

Figuur 9. De ontwikkeling van Ingelum

Figuur 10. Verschillende functies in Ingelum

2.3.4. Sociale en maatschappelijke functies

In het dorp Ingelum is sprake van drie sociaal-maatschappelijke functies, namelijk een kerk (Tsjerkeleane), een dorps huis en sportvelden (Folkert Klazingastrjitte). De kerktoren heeft een hoogte van 26,60 meter vanaf het maaiveld tot de spits. De functies worden door meerdere groepen en verenigingen gebruikt. Voor bijvoorbeeld onderwijs is het dorp aangewezen op omliggende plaatsen. De ligging van de functies is terug te vinden in figuur 10.

2.3.5. Verkeer en vervoer

Ingelum is niet direct op de Westergowei aangesloten over de weg. Wel is het dorp via Marsum aan de zuidzijde en Bitgummole aan de noordzijde vanaf de genoemde weg te bereiken.

In het dorp zelf zijn de Tilledyk, (richting Marsum) en de Harnedyk (richting Bitgummole) daarom de belangrijkste ontsluitingswegen. De overige wegen in het dorp zijn aan te duiden als woonstraat of erfontsluitingsweg. De maximumsnelheid binnen de bebouwde kom is 30 km/uur, de maximumsnelheid buiten de kom wordt 60 km/uur.

Voor langzaam verkeer zijn binnen het dorp weinig specifieke voorzieningen aanwezig. Wel is, vanaf de Tsjerkeleane, een fiets-/voetpad naar het sportveld en dorps huis aanwezig.

Alleen bij het dorps huis en sportveld is een (klein) openbaar parkeerterrein aanwezig. Het parkeren bij de woningen vindt waar mogelijk op eigen erf plaats. Wanneer dit niet mogelijk is, kunnen de auto's langs de straat of op parkeerhavens worden neergezet. De ligging van de infrastructuur is weergegeven in figuur 11.

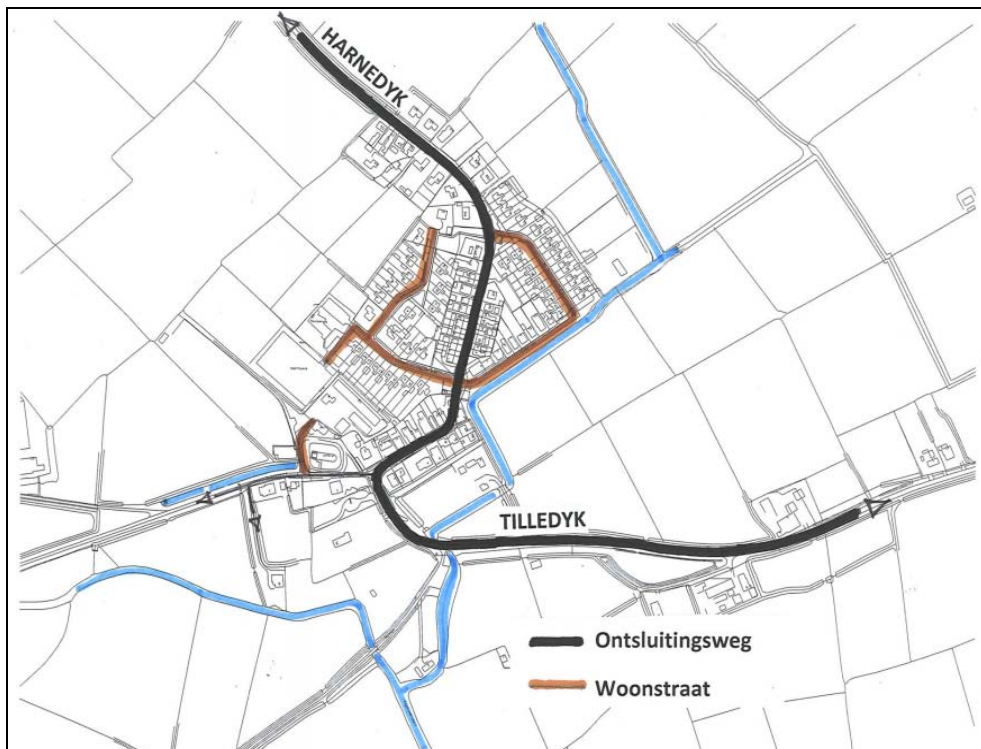
2.3.6. Ondergrondse infrastructuur

Ook door Ingelum loopt een ruimtelijk relevante rioolpersleiding, deze loopt (ondergronds) vanaf Marsum aan de zuidzijde het plangebied in. Via de westelijke zijde van het plangebied gaat de leiding verder naar Bitgum.

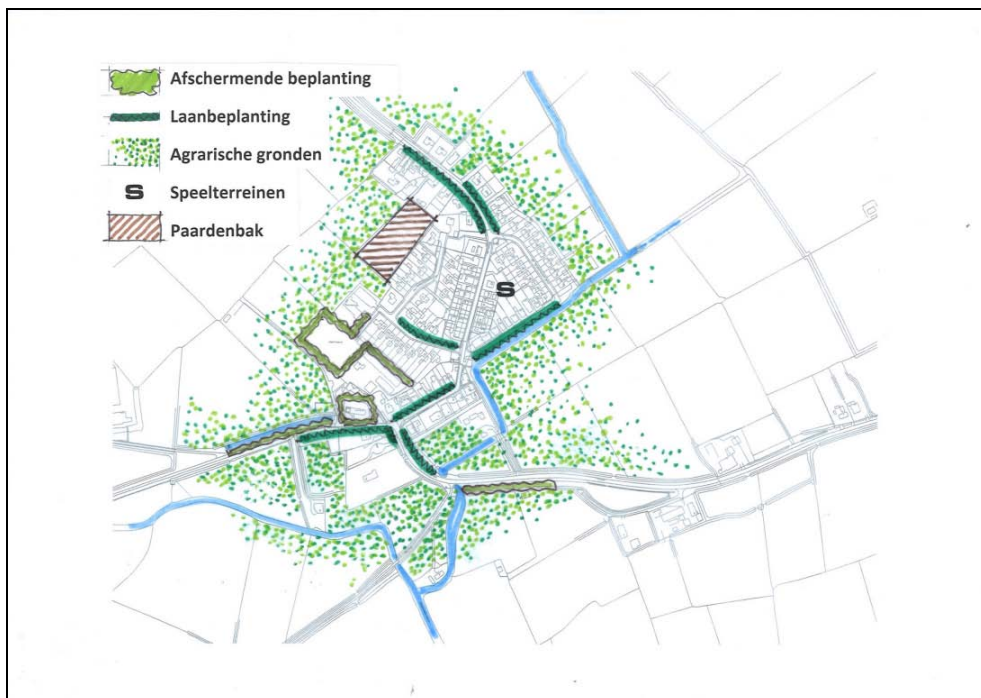
2.3.7. Landschap, natuur en ecologie

De groenstructuur van het dorp (zie figuur 12) wordt vooral bepaald door de opgaande boombeplanting aan de Tsjerkeleane, rond de kerk en het dorps huis en sportveld en langs de Buorren. Ook laanbeplanting langs de Feartswal en Folkert Klazingastrjitte is beeldbepalend groen. Tussen de woningen aan de Feartswal, de Harnedyk en de Gronemanstrjitte is een klein speelterrein aanwezig.

In dit deel van het plangebied zijn ook de agrarische gronden beeldbepalend. Deze liggen aan de noordwest- en zuidzijde van de bebouwing. Deze gronden worden voornamelijk gebruikt voor veehouderij. Opvallend is de paardenbak aan de achterzijde van de woningen Harnedyk 33 en 35. Hier worden hobbymatig paarden gehouden.

Figuur 11. De infrastructuur van Ingelum

Figuur 12. Landschap, natuur en ecologie in Ingelum

2.3.8. Waterhuishouding

Langs de Tilledyk, aan de zuidzijde van Ingelum, bevindt zich een grotere waterpartij, de Ingelumer Feart. Het waterhuishoudkundige belang van deze vaart is eerder besproken.

Vooraf in het agrarisch gebied direct rond het dorp zijn enkele kleinere watergangen (sloten) gelegen. Deze zijn van belang voor de agrarische functie van het gebied, maar hebben geen groot waterhuishoudkundige belang.

3. WETTELIJKE EN BELEIDSMATIGE KADERS

In dit hoofdstuk wordt beschreven met welke wettelijke en beleidsmatige kaders in dit bestemmingsplan rekening is gehouden. Bij de wettelijke kaders gaat het om algemene en specifieke wetgeving met betrekking tot luchtvaart en daarmee samenhangende aspecten. Bij de beleidsmatige kaders wordt getoetst aan relevant beleid van rijk, provincie Fryslân, regio en gemeente Menameradiel.

3. 1. Wetgeving luchtvaart

Met betrekking tot (militaire) luchtvaart is specifieke wetgeving van toepassing. Daarbij gaat het om de Wet luchtvaart, het Besluit militaire luchthavens (Bml), de wet Regelgeving burgerluchthavens en militaire luchthavens (Rbml) en het luchthavenbesluit (de aanwijzing) van de Vliegbasis Leeuwarden.

3.1.1. Wet luchtvaart en Besluit militaire luchthavens

Het Bml (in werking getreden op 1 november 2009) geeft aan hoe, met betrekking tot militaire luchthavens, uitvoering gegeven kan worden aan de wijziging van de Luchtvaartwet naar de Wet luchtvaart. Een groot deel van de bepalingen uit de Luchtvaartwet is ongewijzigd overgebracht naar de Wet luchtvaart. Ook voor militaire luchthavens wordt het in de Luchtvaartwet neergelegde systeem grotendeels ongewijzigd voortgezet. Daarnaast is het Besluit Geluidsbelasting Grote Luchtvaart (BGGL) overgenomen in het Bml.

Wat geldt voor de Vliegbasis Leeuwarden

Uit de toelichting bij het besluit over het Bml is het nodige opgenomen over het moment van inwerkingtreding van het Bml. Hierin is bepaald dat het Bml pas in werking treedt op het moment dat een nieuw luchthavenbesluit is genomen. Tot die tijd moet rekening worden gehouden met het BGGL. De verwachting is dat in 2011 voor de Vliegbasis Leeuwarden een nieuw luchthavenbesluit wordt genomen.

Gevolgen voor dit bestemmingsplan

Uitgangspunt voor dit bestemmingsplan is dus het BGGL, met de daarin opgenomen geluidscontouren en (on)mogelijkheden daarbinnen. De wettekst van dit besluit is opgenomen in de bijlagen bij deze toelichting.

Naast het overnemen van bepaalde uitgangspunten vanuit het BGGL is het ook van belang al rekening te houden met bepaalde uitgangspunten vanuit het Bml. Het Bml treedt immers na het nieuwe luchthavenbesluit ook voor de Vliegbasis Leeuwarden in werking.

In beide gevallen zijn de uitgangspunten vanuit veiligheidszones, geluidscontouren en maximaal toelaatbare hoogte van objecten (gebouwen en beplanting) van belang. De exacte contouren die daarbij horen moeten ook worden opgenomen in een luchthavenbesluit voor de Vliegbasis Leeuwarden. De contouren zijn nu nog opgenomen in het aanwijzingsbesluit voor de vliegbasis, hier wordt in 3.1.4. nader ingegaan.

3.1.2. Regelgeving burgerluchthavens en militaire luchthavens (Rbml)

Op 24 december 2008 is de wet Rbml in werking getreden en vertaald in de Wet luchtvaart. De artikelen 18 tot en met 56 van de Luchtvaartwet zijn daarmee komen te vervallen. Deze artikelen vormden de wettelijke basis voor de besluitvorming over aanwijzingen voor luchtvaartterreinen. Echter, op grond van het Rbml blijft op verzoeken tot wijziging van een aanwijzingsbesluit, die zijn ingediend vóór de publicatie van de genoemde Rbml in het Staatsblad, het oude recht van toepassing. Omdat de aanvraag voor de aanwijzing van de Vliegbasis al lang voor de wetwijziging is ingediend en ook verleend, vormt de Wet luchtvaart het wettelijke kader voor de aanwijzing van de Vliegbasis Leeuwarden.

3.1.3. Luchthavenbesluit Vliegbasis Leeuwarden

Het Rbml krijgt op basis van de Wet luchtvaart werking via een luchthavenbesluit. Een dergelijk luchthavenbesluit moet op basis van de Wet luchtvaart, binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van de Wet luchtvaart (2009), worden vastgesteld. Voor de vliegbasis is nog geen nieuw luchthavenbesluit genomen. Het oude aanwijzingsbesluit van 22 maart 1993 (zie ook 3.1.4.) is daarom voor de vliegbasis nog van toepassing. Dit aanwijzingsbesluit is genomen op grond van toen geldende Luchtvaartwet, het BGGL en de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Tot het nieuwe luchthavenbesluit is de regeling vanuit het BGGL van toepassing op dit bestemmingsplan

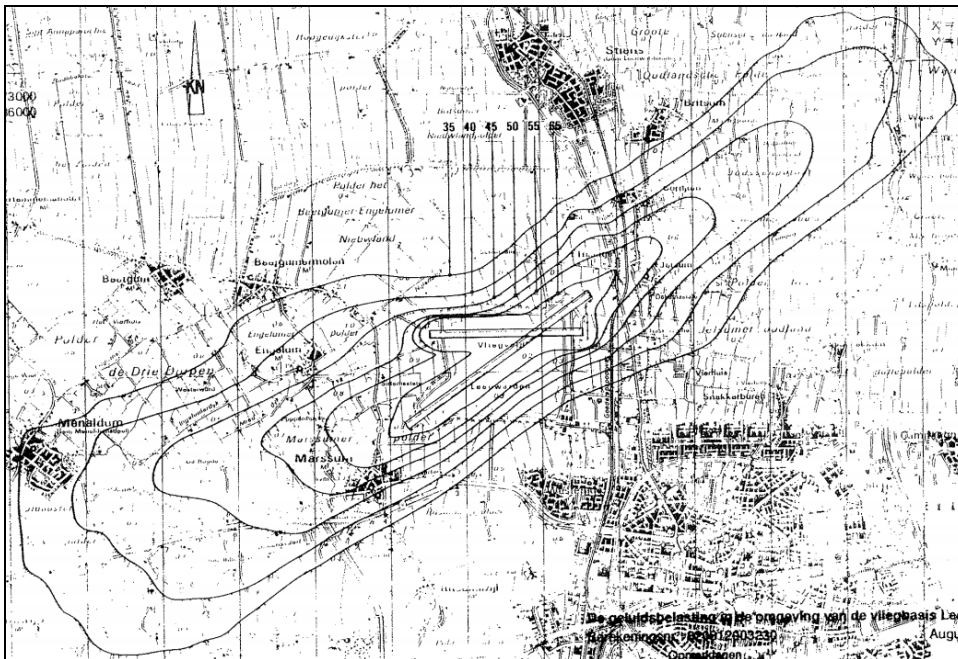
Na de inwerkingtreding van het Bml, zijn de in dat besluit genoemde geluidscontouren van toepassing voor dit bestemmingsplan. Ten opzichte van voorgaand geldende BGGL geeft het Bml een verruiming. Deze verruiming is vooral terug te vinden in de zone tussen de 40 Ke- en de 45 Ke-contour. Een groot verschil tussen het BGGL en het Bml is een versoepeling van de mogelijke nieuwbouw in het gebied tussen de 35 en de 45 Ke-contour. Een voorbeeld is het opvullen van open plekken in de bestaande bebouwing, met nieuwe woningen of andere geluidsgevoelige gebouwen. In het BGGL was dit beperkt tot maximaal 40 Ke. In het Bml is deze mogelijkheid verruimd naar 45 Ke.

In het Bml is ook een regeling opgenomen die het mogelijk maakt in het gebied van 45 tot 65 Ke nieuwbouw te realiseren. Voor deze nieuwbouw gelden strengere eisen dan voor nieuwbouw in het gebied tot 45 Ke. Een regeling voor nieuwbouw in het gebied tot 65 Ke ontbrak volledig in het BGGL.

Ook is de wetgeving versoepeld ten opzichte van de mogelijke vervangende nieuwbouw. Vervangende nieuwbouw tot 65 Ke was in het BGGL beperkt tot vervanging van bestaande geluidsgevoelige bebouwing, onder strenge voorwaarden. In het Bml mogen bijvoorbeeld ook niet-geluidsgevoelige gebouwen worden vervangen door woningen of andere geluidsgevoelige gebouwen. De van toepassing zijnde wetsartikelen uit het Bml zijn opgenomen in de bijlagen bij deze toelichting.

3.1.4. Aanwijzing Vliegbasis Leeuwarden

Voor de Vliegbasis Leeuwarden is op 22 maart 1993 een aanwijzingsbesluit genomen in het kader van de Luchtvaartwet en de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Het aanwijzingsbesluit geeft aan dat in bestemmingsplannen voor onder andere de gemeente Menameradiel de geluidscontouren van de vliegbasis opgenomen moeten worden. De geluidscontouren zijn opgenomen in een bijlage bij het besluit (zie ook figuur 13).

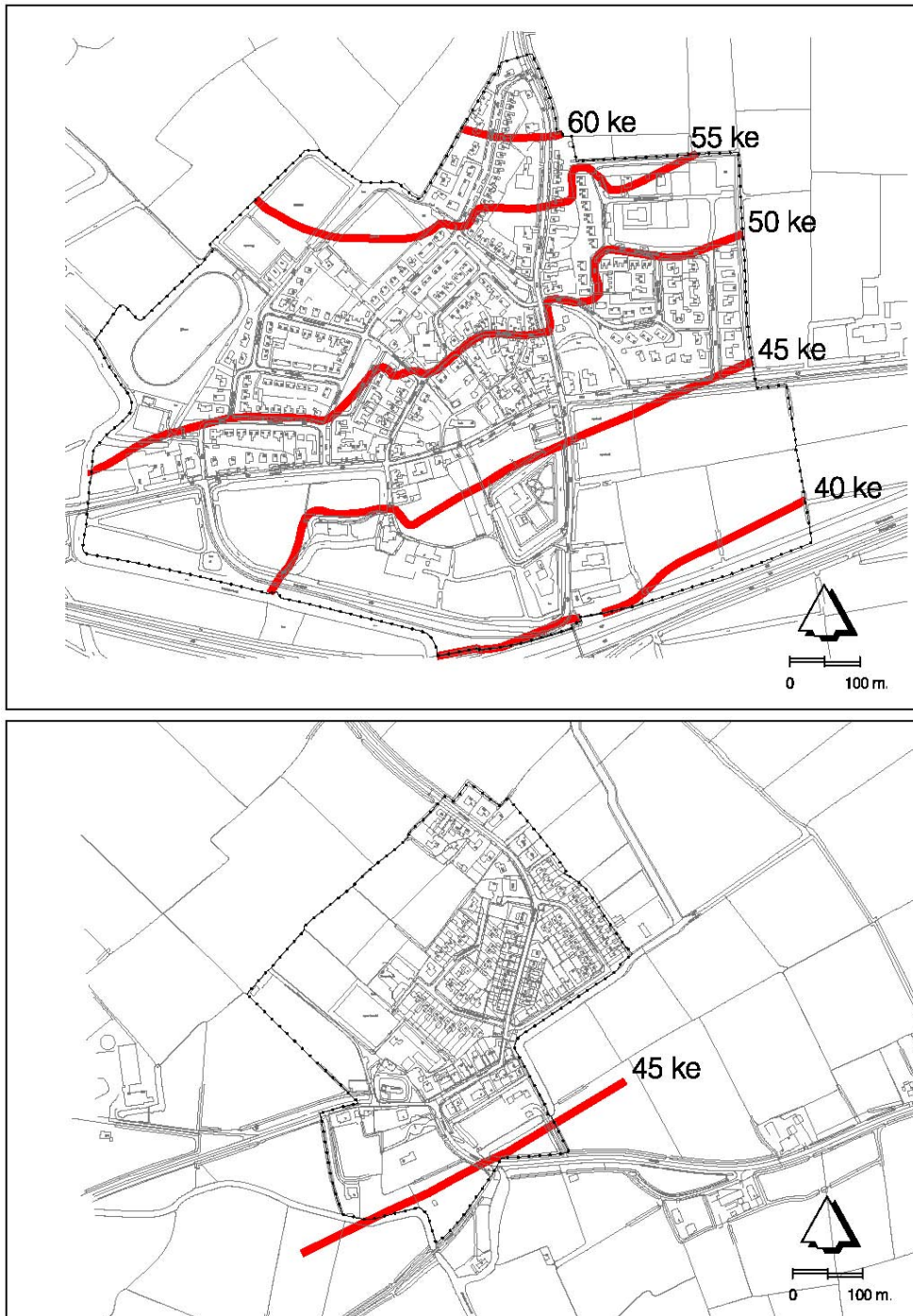

Figuur 13. Geluidscontouren (Ke) rond Vliegbasis Leeuwarden

In verband met de eerder genoemde (on)mogelijkheden is vooral het opnemen van de 35, 45 en 65 Ke-contour van belang voor dit bestemmingsplan.

Door de Locale Projectgroep Vliegbasis Leeuwarden zijn op 14 mei 1986 aanpassingen op de Ke-geluidszones vastgesteld. Deze zogenoemde LPG-kaart geeft op enkele plaatsen aanpassingen van de contouren van het aanwijzingsbesluit. Het hanteren van die LPG-kaart is door het ministerie van Defensie akkoord bevonden (per brief van 25 maart 1999). De bedoelde LPG-kaart is weergegeven in figuur 14.

Zoals blijkt uit 3.1.3. en voorgaande hebben de genoemde contouren invloed op de mogelijkheid voor (vervangende) nieuwbouw van geluidsgevoelige bebouwing, bijvoorbeeld woningen. Hier wordt in hoofdstuk 4 nader op ingegaan.

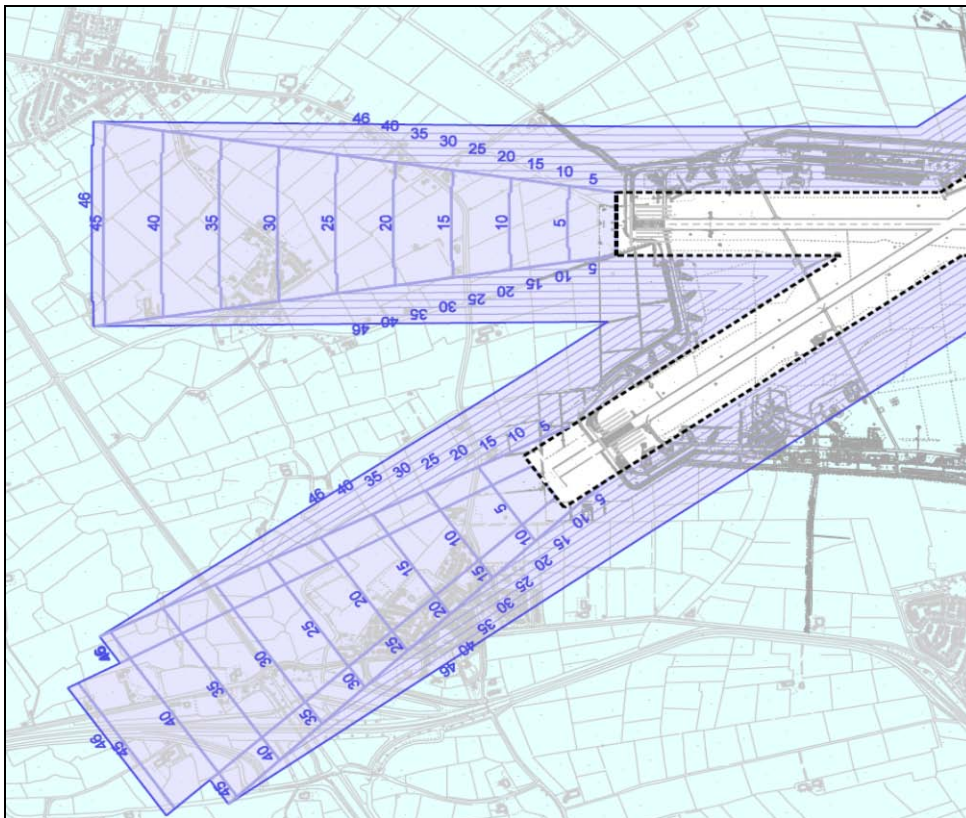
Figuur 14. LPG-contouren Marsum en Ingelum

3.1.5. Overige aspecten rond de vliegbasis

Naast de aspecten die opgenomen zijn in het aanwijzingsbesluit, zijn ook andere aspecten van belang voor dit bestemmingsplan. Het gaat daarbij om achtereenvolgens de vliegfunnel, het obstakelbeheersgebied en het ILS-verstoringsgebied. Deze komen hierna aan de orde.

Vliegfunnel

De vliegfunnel ¹ van de Vliegbasis is niet in de aanwijzing opgenomen, maar door het ministerie van Defensie bij brief ² aangegeven in het kader van het voorontwerpbestemmingsplan Marsum (2000). In het bestemmingsplan Ingelum (2004) is al rekening gehouden met de vliegfunnel. In Marsum moet rekening worden gehouden met een vliegfunnelhoogte die tussen de 10,00 en 80,00 meter hoog is. In Ingelum is dit tussen de 20,00 en 60,00 meter. De vliegfunnel is weergegeven in figuur 15.

Figuur 15. Vliegfunnel rond de Vliegbasis Leeuwarden

¹ De vliegfunnel is een gebied waar volgens de internationaal vastgestelde veiligheidsnormen maximaal toelaatbare hoogtes voor objecten gelden. Het gebied ligt in het verlengde van de start- en landingsbaan naast en onder de feitelijke vliegpaden.

² Ministerie van Defensie, *voorontwerpbestemmingsplan Marssum*, zaakcode 1999/11-6-2, 25 maart 1999

Obstakelbeheersgebied

Het obstakelbeheersgebied bepaalt tot welke hoogte gebouwen en bouwwerken gebouwd mogen worden. Dit is ter voorkomen van gevaar voor het vliegverkeer rond de Vliegbasis. Enerzijds wordt dit bepaald door de hiervoor besproken vliegfunnel, maar anderzijds van de Inner Horizontal and Conical Surface (IHCS). Het IHCS heeft tot doel een obstakelvrije zone te garanderen om in noodgevallen uit verschillende richtingen gebruikt te kunnen maken van de landingsbanen van de vliegbasis. Dit is uitgewerkt in de zogenaamde 'pannenkoek', een ovaalvormige zone met een straal van ca. 4 km rond de landingsbanen waarin de maximale bouwhoogte voor nieuwe projecten maximaal 46 meter is. Omdat nergens in het plangebied hoger kan worden gebouwd dan de hoogte van 46 meter, is hiervoor geen specifieke regeling opgenomen.

ILS verstoringsgebied

Op de vliegbasis zijn in 2005 twee Instrument Landing Systems (ILS) geïnstalleerd. Een dergelijke installatie heeft tot doel om de naderingen (landingen) van het vliegverkeer onder slechtere weersomstandigheden nauwkeuriger uit te voeren. Voor een goed functioneren van het ILS geldt dat een gebied rondom de start- en landingsbaan geen verstoring mag opleveren. De afmetingen van dat gebied zijn vastgelegd in de richtingen van de International Civil Aviation.

Rond de vliegbasis bestaat het gebied uit verschillende deelgebieden. In eerste instantie is een rechthoekig deelgebied waar de maximaal toelaatbare hoogte van 0 meter bedraagt. Daarnaast zijn twee aansluitende vlakken, waar de hoogte 20,00 meter bedraagt. Tot slot is een trechtervormig deelgebied in het verlengde van de landingsbaan, waarin de toelaatbare hoogte lineair oploopt tot een hoogte van 70,00 meter, over een afstand van 6 kilometer.

Aan de beide zijden van de rechthoek, het gebied tussen de 'trechters', geldt dat de hoogte trapsgewijs oploopt. Hierbij gelden voor het plangebied de hoogten van 0, 10 en 20 meter. In figuur 16 is het ILS-verstoringsgebied bij de Vliegbasis Leeuwarden weergegeven.

De mogelijkheden vormen in het grootste deel van het plangebied geen probleem voor het ILS-verstoringsgebied. Zoals ook uit figuur 16 blijkt, ligt in de noordoostelijke hoek van Marsum een deel van de ILS-hoogten tussen de 0 en 10 meter. Dit bestemmingsplan laat in dat gebied bouwhoogtes tot maximaal 10,00 meter toe. Grotendeels gaat het om bestaande bebouwing en bouwrechten.

Omdat de bouwhoogte van eventuele nieuwbouw hoger kan worden dan de ILS-hoogte, is de mogelijke verstoring van deze bebouwing op het ILS berekend. Bij deze berekening is uitgegaan van de in het voorontwerpbestemmingsplan mogelijk gemaakte bouwmassa. Uit deze berekening blijkt dat er geen negatief effect optreedt voor het ILS. Hierbij wordt de kanttekening gegeven dat geen bebouwing buiten het bouwvlak mogelijk mag zijn.

Figuur 16. ILS-verstoringsgebieden Marsum en Ingelum

Naast de bebouwing op het bedrijventerrein, is ook de kerktoren van Ingelum hoger dan de ILS-hoogte. Daarbij gaat het om een bestaande situatie. Om deze bestaande situatie vast te leggen, wordt de kerktoren specifiek aangeduid. Voor de ILS wordt verder in dit bestemmingsplan geen specifieke regeling opgenomen.

3. 2. Rijksbeleid

3.2.1. Nota Ruimte

De *Nota Ruimte* bevat de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland tot 2020, met een doorkijk naar 2030. Een belangrijk element in de ruimtelijke visie van het rijk vormt de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur (RHS). In de RHS zijn de gebieden en netwerken opgenomen die in belangrijke mate ruimtelijk structurerend zijn voor Nederland.

Het rijk heeft voor de RHS dan ook in het algemeen een grotere verantwoordelijkheid dan daarbuiten. Buiten de nationale RHS stelt het rijk zich terughoudend en selectief op.

Voor deze gebieden wordt een basiskwaliteit nagestreefd. Het plangebied van dit bestemmingsplan ligt buiten de RHS. Ook geeft de Nota verder geen uitgangspunten voor het plangebied. Algemeen beleid is verder uitgewerkt in het Streekplan Fryslân.

3. 3. Provinciaal beleid

3.3.1. Ontwerpverordening Romte Fryslân

Tot en met 22 november 2010 heeft de ontwerpverordening Romte van de provincie Fryslân ter inzage gelegen. In de verordening worden regels gesteld die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. Deze regels hebben onder andere betrekking op de onderwerpen: bundeling verstedelijking, zorgvuldig ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit, wonen, werken en mobiliteit, recreatie en toerisme, landbouw, natuur, kustverdediging en windturbines.

In de verordening staat een doorvertaling van het al geldende provinciale beleid. Dit bestemmingsplan is afgestemd op de verordening. Het geldende provinciale beleid wordt hierna besproken.

3.3.2. Streekplan Fryslân

De uitspraken van de verordening hebben grotendeels hun basis in het Streekplan Fryslân. Dit is op 13 december 2006 door Provinciale Staten vastgesteld. Centraal hierin staan de relaties tussen steden en platteland. De provincie zet in op een concentratie van verstedelijking (wonen, werken en voorzieningen) in de stedelijke gebieden, zonder dat dit ten koste gaat van de vitaliteit van het omringende platteland.

Deze verstedelijking wordt geconcentreerd in de bundelinggebieden van de stedelijke centra Leeuwarden, Drachten, Sneek, Heerenveen, Harlingen en Dokkum.

Bij het streven naar een vitaal platteland wordt ruimte geboden voor ontwikkelingen binnen de plaatselijke verhoudingen en kwaliteiten van het gebied.

Er wordt getracht een duurzaam sociaal-economisch ontwikkelingsperspectief voor het platteland te vinden met behoud en versterking van de bestaande kwaliteiten van het gebied. Dit kan door nieuwe vormen van wonen, werken, recreëren en verzorging proactief te combineren met het behoud van waardevolle gebouwen, de afbraak van beeldverstorende bebouwing, het afronden en opknappen van onsamenhangende bebouwing en met nieuwe landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten.

Marsum en Ingelum zijn 'overige kernen' binnen het bundelingsgebied van Leeuwarden. Voor de overige kernen wordt een terughoudend woningbouwbeleid voorgestaan. Woningbouw op het platteland is primair gericht op de plaatselijke woningbehoefte. De verdeling van de beschikbare woningbouwruimte op het platteland is primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De gemeente moet de woningbehoefte van de overige kernen afstemmen op die van de omgeving.

Daarnaast wordt beperkt ruimte geboden voor ontwikkeling voor lokale bedrijven in overige kernen. Dit draagt bij aan de levendigheid en de economische vitaliteit op het lokale schaalniveau. Belangrijk is dat deze ruimte alleen binnen bestaand bebouwd gebied en vervolgens voor nieuwe locaties aan de rand van de kern wordt geboden. Hierbij wordt gestreefd naar verhoging van de ruimtelijke kwaliteit en de beleving daarvan, waarbij maatwerk als begrip centraal staat.

De realisatie van de Haak bij Leeuwarden heeft prioriteit voor een ruimtelijk-economische ontwikkeling en betere ontsluiting van de stad. De Haak wordt aan de zuidzijde van Marsum aangesloten op de A31. In verband met de realisatie van de Haak is een ruimtelijke visie gewenst voor het gebied ten westen van Leeuwarden, waar ook Marsum in ligt. Deze visie heeft onder andere zijn uitwerking in de Gebiedsontwikkeling Nieuw Stroomland, die later besproken wordt.

Vooruitlopend op de genoemde visie is de landschapsvisie Marsum - Deinum - Ritsumasyll opgesteld. De landschapsvisie betreft nog geen vastgesteld beleid. De landschapsvisie vormt één van de bouwstenen van de 'Gebiedsvisie Nieuw Stroomland'. Het doel van de landschapsvisie is te komen tot een visie die gebiedsspecifieke oplossingen biedt voor de geprojecteerde functies, waarbij de lokale landschappelijke kernkwaliteiten zijn versterkt.

De visie op hoofdlijnen gaat uit van een landschappelijk raamwerk waarbij verschillende ontwikkelingen in de toekomst voor het plangebied van dit bestemmingsplan van belang kunnen zijn. Bij die ontwikkelingen gaat het bijvoorbeeld om:

- het behoud en de versterking van de ruimtelijke aspecten en (voormalige) functies van de Hegedyk;
- de verbetering van de (historische) verbindingroutes tussen Leeuwarden en het omliggende landschap en dorpen, en; het herstel van de karakteristieke landschappen.

Vanuit de landschapsvisie zijn enkele meer concrete landschappelijke *inrichtingsplannen* opgesteld, waaronder één voor Marsum. In het inrichtingsplan voor Marsum wordt een voorstel gedaan voor de transformatie van de zuidrand van het dorp. Daarbij staat het herstel van het landschap en de doorgaande landschappelijke structuren centraal. Meer specifiek wordt ingegaan op de wens vanuit het dorp om een opvaart naar het dorp aan te leggen en een parkeerplaats te realiseren.

Omdat zowel de landschapsvisie als het inrichtingsplan voorlopig nog geen officiële status hebben (concept), wordt in dit bestemmingsplan verder aan genoemde plannen voorbij gegaan.

3.3.3. Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan

Op 15 maart 2006 hebben Provinciale Staten het PVVP 2006 vastgesteld. Onder het motto 'Fryslân Feilich Foarút' werkt de provincie aan de bereikbaarheid, mobiliteit en veiligheid van Friesland.

Het plan bouwt voort op de ambitie in het PVVP 1999 om de infrastructuur in Fryslân te versterken. 'Duurzaam veilig' en het terugdringen van de mobiliteit staan in het plan voorop. Uiteindelijk moet een duurzaam verkeers- en vervoerssysteem gerealiseerd worden.

Het systeem voldoet aan de verplaatsingsbehoefte van inwoners en bezoekers van Friesland en aan de behoefte om goederen te transporteren. Daarnaast draagt het bij aan de versterking van de Friese economie.

In het PVVP wordt getracht om, tegen de groei van de mobiliteit in, de negatieve gevolgen voor natuur, landschap, mens en milieu verder terug te dringen. Ten aanzien van het wegennet wordt het beleid van Duurzaam Veilig voortgezet.

Duurzaam Veilig blijft de 'kapstok' voor de bestrijding van verkeersonveiligheid en verbetering van de bereikbaarheid. Het beleid van Duurzaam Veilig is voor de provincie Fryslân aanleiding geweest haar wegennet in 1999 te categoriseren in stroomwegen, gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen. Hiermee zijn de functies benoemd die elke provinciale weg in het netwerk moet vervullen. Met de categorisering wordt een ideaalbeeld nagestreefd, waarnaar de komende decennia toegewerkt wordt om een Duurzaam Veilige opbouw van het wegennet te bereiken.

In het plangebied zijn hoofdzakelijk erftoegangswegen aanwezig. Het beleid van het PVVP heeft geen directe werking voor de infrastructuur in het plangebied. Het parkeren moet in het plangebied op een goede wijze geregeld worden. Bij de eventuele (her)inrichting van de (nieuwe) infrastructuur wordt rekening gehouden met het beleid van het PVVP. De ontwikkelingen rond de Haak om Leeuwarden en de N383 (Leeuwarden - Marsum) hebben geen directe effecten op het plangebied.

3. 4. Regionaal beleid

3.4.1. Hoofdpijnennotitie Gebiedontwikkeling Nieuw Stroomland

De hoofdpijnennotitie geeft de hoofdpijnen aan voor de op te starten gebiedsontwikkeling in het gebied ten zuiden en zuidwesten van Leeuwarden. Daarbij wordt gericht op woningbouw, bedrijvigheid, infrastructuur, recreatie en landschap en de samenhang er tussen. Duurzaamheid, energie en waternotechnologie spelen een grote rol in het project. Het dragende concept in de Hoofdpijnennotitie is Keten van Duurzaamheid. Daarmee kan Nieuw Stroomland zich onderscheiden. Bovendien biedt Leeuwarden en het gebied ten zuidwesten daarvan kansen voor kennis, experiment, productie en consumptie. Aandacht voor het oorspronkelijke landschap, de kwaliteit van de leefomgeving en een duurzame economie staan centraal in alle ontwikkelingen.

In de gebiedsontwikkeling Nieuw Stroomland wordt het ruimtelijk kader voor het gebied Nieuw Stroomland aangegeven. Daarbij worden drie grote projecten genoemd, namelijk: de Zuidlanden, de Haak om Leeuwarden en ontwikkeling van bedrijvenparken.

Vanwege de aansluiting van "De Haak" op de A31, ten zuiden van Marsum, heeft dit project enige invloed op dat dorp. Door de aanleg van de Haak, wijzigt de aansluiting van de N383 op deze nieuwe weg. Ter hoogte van Marsum komt de infrastructuur enigszins zuidelijker te liggen.

Voor de om de Haak liggende dorpen, worden enige ontwikkelingsmogelijkheden voorzien. Over de exacte inhoud van die ontwikkelingen worden geen uitspraken gedaan.

De hoofdpijnen van de gebiedsontwikkeling Nieuw Stroomland wordt verder uitgewerkt in het Masterplan Nieuw Stroomland. In het kader van het Masterplan wordt onder andere een deel van Marsum opgenomen in een intergemeentelijke structuurvisie. Voorgaande heeft nog geen invloed op dit bestemmingsplan, omdat er geen sprake is van vastgesteld beleid of visie.

3. 5. Gemeentelijk beleid

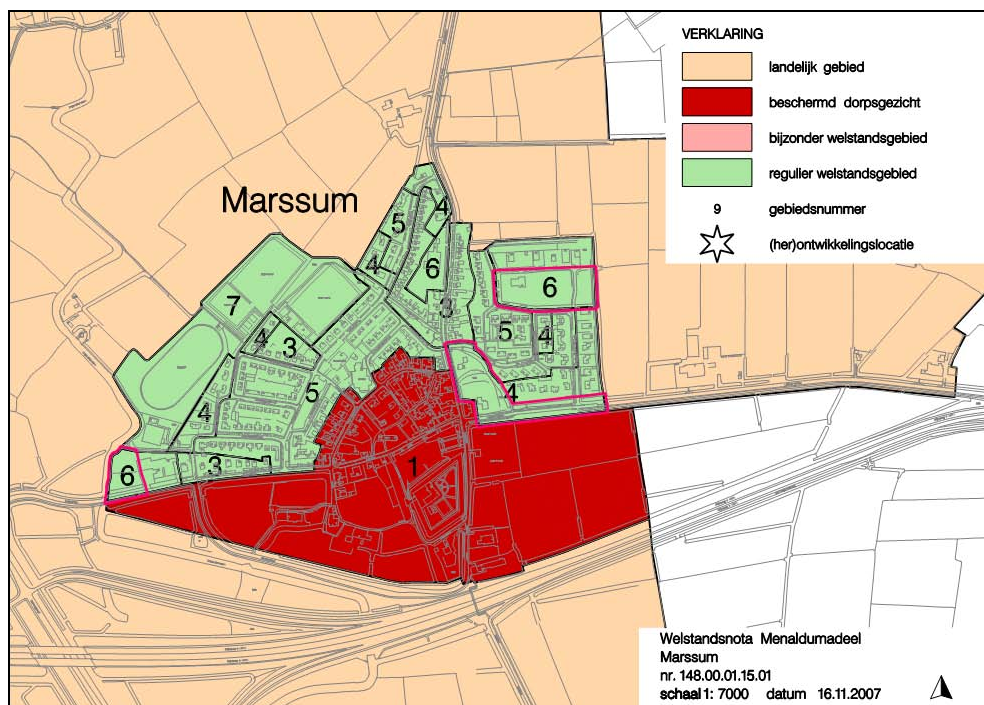
3.5.1. Woonvisie Menameradiel

Voor de gemeente Menameradiel is een woonvisie (vastgesteld op 29 oktober 2009) opgesteld. De woonvisie is bedoeld als richtinggevend ontwikkelingskader. De visie herijkt het bestaande beleid en vormt een nieuwe leidraad voor het wonen en leven in de dorpen. De visie geeft zowel kwalitatieve als kwantitatieve beleidskeuzes en ambities.

Naast algemene beleidskeuzes en ambities wordt ook per dorp een toekomstvisie gegeven, de dorpsvisies van de dorpen waren hiervoor de basis. Voor zowel Marsum als Ingelum is beleid opgenomen, dat wordt hierna per dorp beschreven.

Marsum

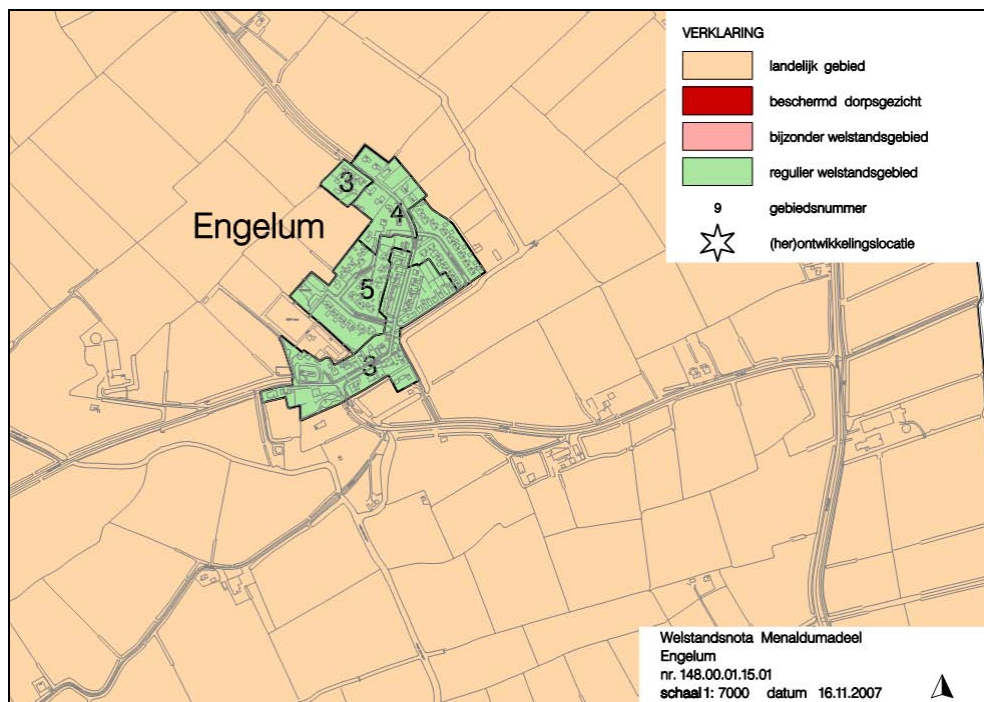
Voor Marsum is geen dorpsvisie gemaakt. In de woonvisie is voor dit dorp geen concreet toekomstbeleid opgenomen. In januari 2010 heeft tussen de gemeente het dorpsbelang Marsum een gesprek plaats gevonden. Uit dat gesprek zijn enkele locaties naar voren gekomen waar het dorp inbreidingsmogelijkheden ziet. Daarnaast vindt een uitbreiding en opwaardering van het dorpshuis Nij Franjum plaats. In de planopzet (hoofdstuk 4) wordt verder op de nieuwe ontwikkelingen ingegaan.

Figuur 17. Welstandskartaar Marsum

Ingelum

Een meerderheid van de inwoners van Ingelum wil, ondanks de beperkingen vanuit de Vliegbasis Leeuwarden, graag meer woningbouw in het dorp. De belangrijkste doelgroepen die behoefte hebben aan woningen zijn in de eerste plaats gezinnen met kinderen. Deze zijn goed voor de levendigheid in het dorp. Een tweede doelgroep is de senioren. Een uitbreiding van de activiteiten en functies van het dorpshuis is ook gewenst. Naar aanleiding van gesprekken met het dorp zijn enkele locaties aangewezen, waar in de planopzet (hoofdstuk 4) nader op wordt ingegaan.

Figuur 18. Welstandskaat Ingelum

3.5.2. Welstandsnota Menameradiel

In november 2008 is de eerste welstandsnota van de gemeente Mename-radiel herzien. In de welstandsnota (2008) zijn criteria voor de beeldkwali-teit opgenomen. Omdat de welstandsnota op dit punt uitgangspunten kan geven voor het bestemmingsplan en het mogelijk aanvult wordt het wel-standsbeleid van de dorpen Marsum en Ingelum hierna kort beschreven.

In *Marsum* (zie figuur 15) springt in eerste instantie het aangewezen be-schermd dorpsgezicht (beschermde welstandsgebied 1) op. Dit omvat on-der andere het historische centrum op de terp en de agrarische gronden ten zuiden van de terp, de Rypsterdyk en Ljouwerterdyk. De overige be-bouwde gebieden van het dorp zijn de reguliere welstandsgebieden 3 (lint-bebouwing), 4 (individuele bebouwing), 5 (projectmatige bebouwing), 6 (bedrijventerreinen) en 7 (sportvelden en recreatie).

Voor de bebouwing van het gehele dorp *Ingelum* (zie figuur 16) is sprake van reguliere welstandsgebieden 3 (lintbebouwing), 4 (individuele bebou-wing) en 5 (projectmatige bebouwing). Voor de landelijke gebieden en het sportveld rond het dorp geldt 'landelijk gebied' (gebied 9).

Omdat sprake is van veel verschillende gebieden in de twee dorpen, wordt per deelgebied alleen kort het beleid genoemd. Dit beleid vormt uitgangs-punt voor de opgenomen welstandscriteria en is een belangrijke basis voor de nota. Voor de meer exacte gebiedsbeschrijving wordt verwezen naar de welstandsnota zelf.

1. Beschermd dorpsgezicht

Het beleid is voornamelijk gericht op behoud en versterking van de historische kwaliteiten. Het gebied is aangewezen als Beschermd dorpsgezicht (Monumentenwet 1988). Daarnaast is het beleid gericht op het behoud en waar mogelijk de versterking van bestaande cultuurhistorisch waardevolle kenmerken. Nieuwe initiatieven moeten binnen de marges van de cultuurhistorische waarde tot ontwikkeling komen.

3. Lintbebouwing

Het beleid is gericht op het beheer van de bestaande situatie. Voor deze gebieden worden over het algemeen geen ingrijpende veranderingen verwacht. Het is wel denkbaar dat op een enkele plaats in de toekomst nog een verdichting van het lint plaatsvindt. Deze nieuwbouw moet zich bij voorkeur voegen in de kwaliteit van de bestaande omliggende bebouwing.

Gebieden 4 t/m 7

Voor de gebieden 4 tot en met 7 is het beleid gericht op het beheer van de bestaande situatie. Bijzondere ontwikkelingen worden in het plangebied voor deze gebieden niet verwacht.

9. Landelijk gebied

Het beleid is gericht op het beheer van de bestaande situatie. Ingrijpende ontwikkelingen worden niet verwacht voor het buitengebied. Wel verliezen in de toekomst, als gevolg van de schaalvergroting in de landbouw, steeds meer boerderijen hun agrarische functie. Het beleid van de gemeente is erop gericht om nieuwe functies (onder voorwaarden) mogelijk te maken, mits dit geen afbreuk doet aan de verschijningsvorm van het boerenerf.

3.5.3. Waterplan Menameradiel

In 2001 is voor de gemeente een waterplan "Visie op water" opgesteld. Het waterplan geeft een visie en een doorkijk naar benodigde maatregelen of acties voor duurzaam en integraal waterbeheer in de gemeente. Daarbij gaat het niet alleen om maatregelen en acties ten behoeve van de waterhuishoudkundige functie van het water, maar ook ten behoeve van de economische en ecologische functies. Het waterplan houdt ook rekening met de samenhang tussen de genoemde functies.

De visie in het waterplan geeft aan dat de accenten voor water in de gemeente Menameradiel liggen bij:

- Anders omgaan met water: een integraal en duurzaam waterbeheer;
- Keuzen maken in gebruik: de functie van wateren verduidelijken ten behoeve van de inrichting en optimaal beheer ervan;
- Anders organiseren: een optimale samenwerking tussen gemeenten en waterschap bewerkstelligen.

De visie leidt tot een actie- en maatregelenpakket voor de genoemde accenten. Voor dit bestemmingsplan is in eerste instantie van belang dat het hele proces van de watertoets wordt toegepast.

Hier wordt in hoofdstuk 4 nader op ingegaan. Verder moeten ruimtelijke componenten van water in bestemmingsplannen worden opgenomen. Daarbij kan gedacht worden aan de bestemming van hoofdwaterlopen (bijvoorbeeld Ingelumer Feart), waterkeringen en recreatieve vaar- en schaatsroutes.

4. PLANOPZET, RUIMTELIJKE STRUCTUUR

Dit bestemmingsplan is hoofdzakelijk bedoeld als nieuwe regeling voor de bestaande bebouwing. De bestaande ruimtelijke structuur is dan ook een belangrijk uitgangspunt voor dit plan.

Daarnaast is echter ook sprake van enkele inbreidingslocaties en de ontwikkeling rond het dorps huis Nij Franjum van Marsum. Deze ontwikkeling is door middel van een vrijstellingsprocedure volgens artikel 19, eerste lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening mogelijk gemaakt. Ten behoeve van de vrijstellingsprocedure is een ruimtelijke onderbouwing opgesteld. De nieuwe situatie van Nij Franjum is, als zijnde een bestaande situatie, meegenomen in dit hoofdstuk.

4. 1. Hoofdstructuur

De hoofdstructuur van beide dorpen verschilt. Marsum heeft zich ontwikkeld vanuit een terp, terwijl Ingelum gegroeid is vanuit een clustering van enkele gebouwen en een kerk. Om deze reden worden de dorpen gescheiden behandeld.

4.1.1. Marsum

De terp en de daarbij horende radiale hoofdstructuur van Marsum is ook nu nog duidelijk herkenbaar. De terp is vooral als bebouwingseenheid herkenbaar, door onder andere de kleinschaligheid en de historische bebouwing (Poptaslot en omgeving en woonbebouwing).

Aan de zuidzijde van de terp, de Rypsterdyk en de Ljouwerterdyk is een agrarisch gebied met verspreid liggende (voormalig) agrarische bebouwing en andere grootschaligere bebouwingvormen (Keukencentrum Marsum). Deze gebieden maken deel uit van het beschermd dorpsgezicht.

Ten noorden van de terp, de Rypsterdyk en Ljouwerterdyk zijn meer planmatige woningbouwuitbreidingen te vinden. Deze vormen een schil direct om de terp heen. Aan de buitenrand (noordoost- en westzijde) hebben overige functies (bedrijven, sport en recreatie) een plaats gekregen. Ook deze functies zijn projectmatig opgezet.

4.1.2. Ingelum

De oudste bebouwing van Ingelum ligt in de nabijheid van de kerk aan de Tsjerkeleane en Buorren. De eerste uitbreiding heeft plaatsgevonden in de vorm van lintbebouwing, hoofdzakelijk in noordelijke richting langs de Harnedyk. De bebouwing is op een 'natuurlijke wijze' gegroeid en om die reden niet eenduidig.

Aan de oost- en westzijde van de Harnedyk hebben planmatige dorpsuitbreidingen plaatsgevonden. In de hoofdstructuur van deze gebieden is meer een eenheid. Het dorps huis met het sportveld zijn aan de westzijde van het dorp gerealiseerd.

Voor beide dorpen is het uitgangspunt de bestaande ruimtelijke hoofdstructuren te behouden en mogelijkheden die nu bij recht aanwezig zijn ook in dit bestemmingsplan mogelijk te maken.

4. 2. Bedrijven

De bedrijventerreinen aan de noordoost- en zuidwestzijde van *Marsum* zijn projectmatig opgezet. De bebouwing kent geen vastgelegde plaatsing en staat niet in een strakke rooilijn. Een uitzondering hierop vormt het autobedrijf aan de Rypsterdyk, dit is representatief door de zichtlocatie vanaf de A31. In dit bestemmingsplan is bepaald dat de bebouwing voor 100% de bedrijfspercelen mag vullen. Op het erf blijft ruimte voor parkeren en opslag aanwezig.

De hoogte van de gebouwen bedraagt maximaal 10,00 meter (in verband met de vliegfunnel). In de meeste gevallen is de bebouwing uitgevoerd met een kap, in een enkel geval is er ook sprake van een plat dak. De afstand van de gebouwen onderling is minimaal 4,00 meter, dit moet gehandhaafd worden.

In *Ingelum* is één bedrijf gevestigd, bestaande uit enkele bedrijfsgebouwen en een bedrijfswoning. De bebouwing heeft een goothoogte van maximaal 6,00 meter en een bouwhoogte van maximaal 10,00 meter. Alle bebouwing is voorzien van een kap. De afstand tussen de gebouwen onderling is minimaal 2,50 meter, dit moet gehandhaafd worden.

In het algemeen geldt dat de bedrijven voldoende ontsloten moeten zijn voor vrachtverkeer. Bij het bedrijventerrein aan de noordoostzijde van *Marsum* is het van belang dat deze aan de noord- en oostzijde begrensd blijft door een groensingel (bos) van minimaal 10,00 meter breed en maximaal 10,00 meter hoog (in verband met de vliegfunnel).

Uitgangspunt is de bestaande situatie van de bedrijven te behouden en mogelijkheden, die nu bij recht aanwezig zijn, ook in dit bestemmingsplan mogelijk te maken (ruimtelijk en functioneel).

4. 3. Maatschappelijke voorzieningen

Zowel in *Marsum* als in *Ingelum* is sprake van de aanpassing van dorpshuizen. Beide worden hierna kort behandeld.

Nij Franjum in Marsum

Het dorpshuis van *Marsum* wordt uitgebreid ten behoeve van een gezondheidscentrum. Hiervoor is een vrijstellingsprocedure doorlopen, waarvoor een ruimtelijke onderbouwing was opgesteld. Uit de ruimtelijke onderbouwing blijkt dat de nieuwbouw op een goede wijze ruimtelijk, functioneel en milieukundig in te passen is. De uitbreiding van *Nij Franjum* wordt daarom in dit bestemmingsplan bij recht mogelijk gemaakt.

De uitbreiding vindt hoofdzakelijk plaats in zuidwestelijke richting. Hiervoor worden de (voor)gevels gewijzigd. Het pand wordt voorzien van een flauwe kap.

De bestaande goothoogte blijft bestaan, de bouwhoogte wordt verhoogd naar 6 meter. Samen met de nieuwbouw bij het dorps huis vindt herinrichting van de groenstrook, ten zuidwesten ervan, plaats. Hier wordt een zogenoemd sociaal plein gerealiseerd waar ruimte wordt gemaakt voor sport en spel. Deze functie wordt binnen de daar geldende bestemming mogelijk gemaakt.

Skerne Wibe in Ingelum

Ook het dorps huis Skerne Wibe van Ingelum wordt uitgebreid, in dat geval in noordelijke richting. In verband hiermee wordt het bouwvlak verruimd in noordelijke richting.

4. 4. Wonen

De hoofdfunctie van beide dorpen is wonen, dit blijft in de toekomst het geval. Door de gewijzigde luchtvaartwetgeving zijn echter nieuwe ontwikkelingen mogelijk. Zowel de bestaande structuren als de nieuwe mogelijkheden met betrekking tot wonen worden hierna besproken.

Bestaande structuren

De woningen in de dorpen zijn onderling verschillend van type en structuur. Er zijn er vrijstaande, twee-onder-één-kap- en rijtjes woningen, daarbij gaat het in hoofdzaak wel om eengezinswoningen.

De woningen in de linten kennen een meer open en onregelmatige structuur. De woningen in de overige gebieden zijn meer projectmatig en kennen daardoor een meer eenduidige structuur. De plaatsing van laatstgenoemde woningtypen wordt mede bepaald door een relatief vaste rooilijn.

De woningen onderscheiden zich door verschillen in de goot- en bouwhoogten. De meer historische bebouwing bestaat veelal uit één bouwlaag met een lage kap.

Bij de eerste uitbreidingen van de dorpen is vaker sprake van twee bouwlagen met een kap. En bij de meer recente woningen is sprake van één bouwlaag, maar met een hogere kap. Platte daken van hoofdgebouwen komen vrijwel niet voor en zijn niet wenselijk binnen de huidige ruimtelijke structuur van de dorpen.

Bij de woningen zijn in de loop der jaren in veel gevallen aan- en uitbouwen en (vrijstaande) bijgebouwen geplaatst. In de meeste gevallen zijn deze gebouwen niet voor de voorgevel van de woningen geplaatst. De aan- en uitbouwen en (vrijstaande) bijgebouwen variëren qua ruimtelijke verschijningsvorm erg van elkaar.

Uitgangspunt is de bestaande situatie te behouden en ontwikkelingen, die nu bij recht mogelijk zijn, ook in dit bestemmingsplan over te nemen.

Nieuwe mogelijkheden

Zoals in 3.1.3. aangegeven, brengt de wijziging van de luchtvaartwetgeving met zich mee dat de nieuwbouwmogelijkheden binnen de geluidscontouren van het luchtvaartlawaai groter zijn worden.

Nieuwbouw is alleen mogelijk wanneer voldaan wordt aan de wettelijke eisen zoals opgenomen in de betreffende artikelen (bijlage 1 bij deze toelichting). Hetzelfde geldt voor (vervangende) nieuwbouw in het gebied tussen de 45 Ke- en 65 Ke-contour. De eisen zijn in dat geval echter strenger dan bij nieuwbouw tussen de eerstgenoemde contouren. In samenspraak met belanghebbende instanties en personen in de beide dorpen zijn enkele inbreidingslocaties bepaald. Deze zijn:

- inbreiding van een woning tussen de woningen Harnedyk 22a en 24 in Ingelum;
- inbreiding van enkele woningen op het perceel Tsjerkeleane 6 in Ingelum;
- toevoeging van een particuliere woning en een bedrijfswoning op twee percelen in het verlengde van de Tjalling van Eysingawei, naast nummer 14 in Marsum;
- toevoeging van een bedrijfswoning naast S. van Heringawei 33 in Marsum;
- toevoeging van een bedrijfswoning naast S. van Heringawei 35 in Marsum;
- toevoeging van drie appartementen voor starters ter plaatse van Skoallestrjitte 7 in Marsum;
- vervanging van één woning door twee woningen aan de Skoallestrjitte 7a en 9 in Marsum;
- toevoeging van een woning aan de Skoallestrjitte 24a in Marsum;
- inbreiding van maximaal twee woningen naast Uniastrjitte 10 in Marsum;
- vervanging van een kantoorfunctie door een woonfunctie in het pand Bitgumerdyk 1 in Marsum;
- toevoeging van twee woningen naast Riemer Veemanstrjitte 15;
- toevoeging van maximaal twee woningen op het perceel Skoallestrjitte 17 / Binnenbuorren 1 in Marsum;
- toevoeging van een woning in het pand aan de Rypsterdyk 2 / Skoalstrjitte 60 in Marsum.

Het gaat bij hiervoor genoemde aantallen om maximale aantallen woningen. Voor deze ontwikkelingslocaties wordt in dit bestemmingsplan een passende regeling opgenomen.

Ten behoeve van de uitbreiding van Nij Franjum in Marsum moet een woning worden gesloopt. Ter compensatie mag één woning worden toegevoegd. Net als de uitbreiding van Nij Franjum, wordt de nieuw te bouwen woning bij recht mogelijk gemaakt.

Binnen het plangebied zijn verder enkele percelen aanwezig waar op den duur vervangende bebouwing of nieuwbouw van woningen komt. Het gaat binnen het plangebied nog niet om concrete nieuwbouwontwikkelingen. Daarom geldt het bovenstaande in eerste instantie voor vervanging van bestaande woningen.

4. 5. Verkeer

Binnen beide dorpen zijn verschillende typen wegen aanwezig. De functie van de wegen is in veel gevallen herkenbaar aan de ruimtelijke structuur, bijvoorbeeld het profiel, ervan. Daarnaast zegt ook het wegdek veel over de functie van de weg. Zo hebben de (nieuwe) dorpsontsluitingen vaak een breder profiel en zijn ze uitgevoerd in asfalt (bijvoorbeeld de Harnedyk en Bokmasingel). De woonstraten / erfontsluitingswegen hebben een smaller profiel, met in ieder geval aan één zijde een (vrijliggend) trottoir. Deze zijn meestal uitgevoerd met klinkers. De wegen en paden op de oude terp zijn een uitzondering op de hiervoor genoemde wegentypen. Door het historische profiel zijn ze meestal smal en niet voorzien van trottoirs of andere verkeersvoorzieningen.

Uitgangspunt is de bestaande situatie te behouden en mogelijkheden die nu bij recht aanwezig zijn ook in dit bestemmingsplan mogelijk te maken.

4. 6. Groen/natuur

In de dorpen is relatief veel groen, in de vorm van grasvelden en groensingels. In Marsum wordt dit vooral benadrukt door de aanwezige groensingels in het beschermd dorpsgezicht en de groensingels langs de Ingelumer Feart, rond de sportvelden en rond het bedrijventerrein aan de noordoostzijde van het dorp. Bij de groensingels gaat het veelal om bomen, in sommige gevallen gecombineerd met struweel.

Daarnaast is, binnen het gebied van het beschermd dorpsgezicht, een agrarische functie gevestigd. Dit gebied bestaat hoofdzakelijk uit weidegrond (grasland), in sommige gevallen omzoomd met gebiedseigen bomen.

Ook Ingelum kent agrarische gronden, vooral aan de noord- en zuidwestzijde van het bebouwde gebied. Ook hier gaat het om weidegrond (grasland). De weidegronden hebben echter een meer open structuur en hebben geen afscherming door bomen.

Groensingels komen in Ingelum in mindere mate voor. Wel worden het sportveld en enkele velden bij het dorps huis omzoomd door groensingels. Daarbij gaat het om boomsingels waarin zowel bomen als struweel aanwezig is.

Uitgangspunt is de bestaande situatie te behouden en ontwikkelingen, die nu bij recht mogelijk zijn, ook in dit bestemmingsplan op te nemen. Daarbij moet in beide dorpen rekening worden gehouden met de vliegfunnel en de beperking in hoogte van het opgaande groen die daarmee samenhangt.

4. 7. Water

Een belangrijke ontwikkeling in het waterbeleid is de Watertoets. Het doel van de Watertoets is waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen meer expliciet en op een evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle waterhuishoudkundige relevante ruimtelijke plannen en besluiten.

Zoals eerder aangegeven zijn in het plangebied verschillende waterlopen aanwezig. Het water van de Ingelumer Feart (Ingelum) heeft een waterhuishoudkundige belang. Het water in binnen de begrenzing van het beschermd dorpsgezicht (Marsum) heeft een ruimtelijk-historische relevantie. Uitgangspunt is de bestaande situatie te behouden en mogelijkheden die nu bij recht aanwezig zijn ook in dit bestemmingsplan mogelijk te maken. Bij ontwikkelingslocaties is altijd een wateradvies van het Wetterskip Fryslân nodig.

4. 8. Archeologie en cultuurhistorie

Marsum en Ingelum liggen in een historisch landschap en hebben zelf ook een rijke historie. Archeologie en cultuurhistorie zijn in dit bestemmingsplan dan ook belangrijk aspecten en worden hierna besproken.

4.8.1. Archeologie

In het *Europese Verdrag van Malta*, ondertekend door een groot aantal EU-landen waaronder ook Nederland, is de veiligstelling van het Europese archeologische erfgoed als doelstelling opgenomen. Dit moet vooral gestalte krijgen in het ruimtelijke ordeningsbeleid.

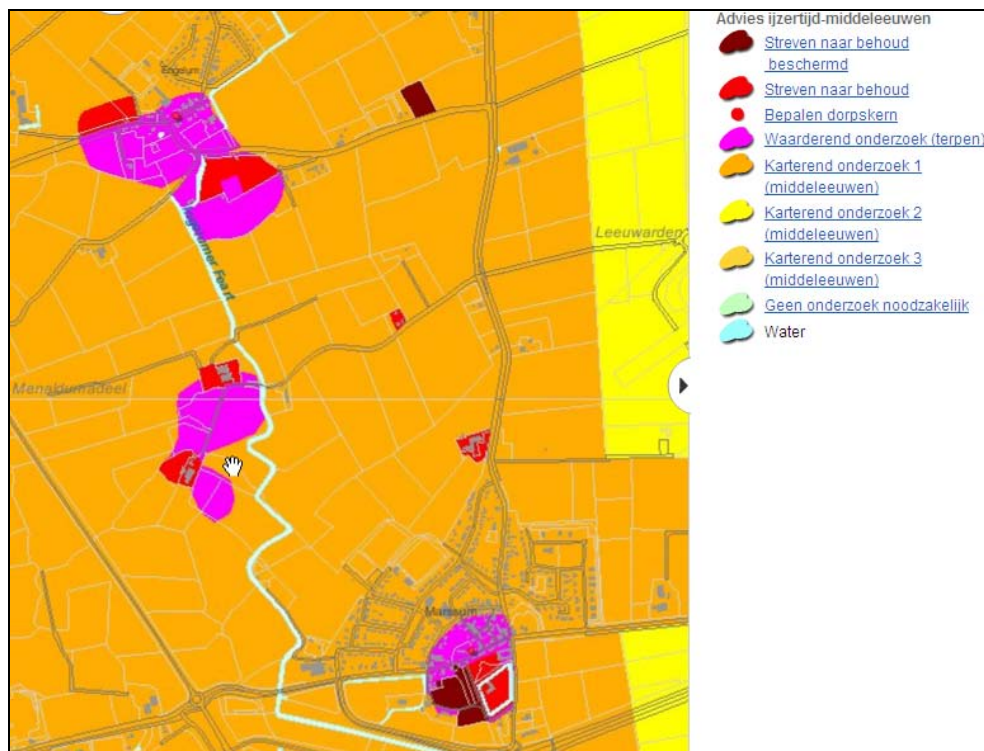
Ter implementatie van het Verdrag van Malta in de Nederlandse wetgeving is in september 2007 de *Wet op de archeologische monumentenzorg* (Wamz) in werking getreden. Deze wet maakt deel uit van de gewijzigde Monumentenwet.

De kern van de Wamz is dat wanneer de bodem wordt verstoord, de archeologische resten intact moeten blijven. De wet verplicht gemeenten bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening te houden met de in hun bodem aanwezige waarden.

Om na te gaan wat de archeologische waarden in het plangebied zijn, is gebruik gemaakt van de *Friese Archeologische Monumenten Kaart Extra* (FAMKE) van de provincie Fryslân. Op deze kaart is op basis van zowel de aanwezige archeologische monumenten als de te verwachten archeologische waarden een advies aangegeven. De FAMKE bestaat uit twee provinciedekkende advieskaarten, één voor de periode Steentijd - Bronstijd, en één voor de periode IJzertijd - Middeleeuwen. Voor deze indeling in twee perioden is gekozen omdat de adviezen aangaande mogelijke vindplaatsen uit de steentijd vaak verschillen van die aangaande mogelijke jongere vindplaatsen.

De advieskaart Steentijd - Bronstijd geeft voor het plangebied aan dat hier-voor geen archeologisch onderzoek nodig is. Op de advieskaart IJzertijd - Middeleeuwen worden meerdere gebieden aangegeven waar waarden zijn aangetroffen of die een hoge verwachtingswaarde hebben (zie figuur 19).

De gebieden waar wordt “gestreefd naar behoud - beschermde gebieden” (beschermd dorpsgezicht Marsum) zijn wettelijk beschermd via de Monumentenwet 1988. Hierover wordt verderop in deze paragraaf verder ingegaan.

Figuur 19. FAMKE advieskaart IJzertijd - Middeleeuwen

De gebieden waar gestreefd wordt naar behoud (rood) zijn niet strikt beschermd, maar kunnen wel bijzondere waarden bevatten. Wanneer binnen deze gebieden de mogelijkheid bestaat voor het oprichten van bouwwerken is bepaald dat, wanneer de bouwwerken kleiner zijn dan 50m², dit geen effecten heeft op de waarden. Wanneer gelegen binnen de gebieden “Waarderend onderzoek op terpen” (paars), moet bij ingrepen in de bodem met een oppervlakte van minimaal 50m² een onderzoek worden uitgevoerd. Het bestemmingsplan moet voor deze gebieden een passende regeling geven.

In de oranje gekleurde gebieden (karterend onderzoek 1) kunnen zich archeologische resten bevinden uit de periode middenbronstijd - vroege Middeleeuwen. Aanbevolen wordt om bij ingrepen van meer dan 500m² een karterend archeologisch onderzoek uit te laten voeren.

Dit archeologisch onderzoek moet bestaan uit minimaal zes boringen per hectare, met een minimum van zes boringen per plan, waarbij duidelijk wordt of er vindplaatsen in het plangebied aanwezig zijn.

Uitgangspunt voor dit bestemmingsplan is dat de gebieden waar gestreefd wordt naar behoud en gebieden waarvoor een waarderend onderzoek nodig is een specifieke regeling krijgen. Dit geldt ook, maar in soepele vorm, voor de overige gebieden in het plangebied die niet onder de vorige gebieden en het beschermd dorpsgezicht vallen.

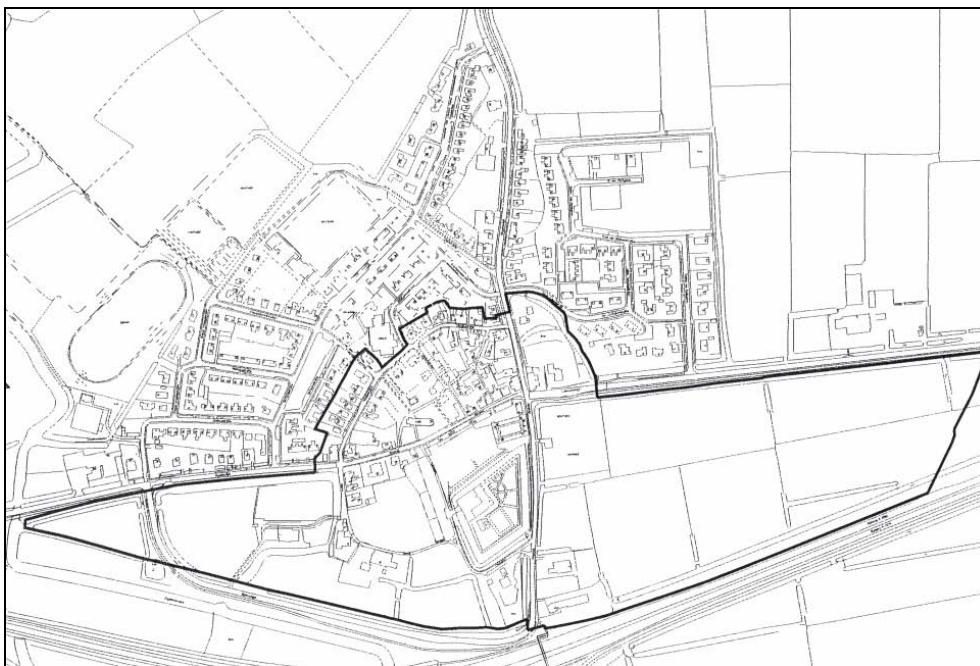
4.8.2. Cultuurhistorie

Beschermd dorpsgezicht Marsum

Zoals eerder genoemd is een deel van Marsum aangewezen als beschermd dorpsgezicht (zie figuur 20).

De belangrijkste reden die heeft geleid tot deze aanwijzing is dat de historische ontwikkeling van de terpnederzetting Marsum, ontstaan aan de rand van de voormalige Middellzee, nog goed herkenbaar is in de huidige ruimtelijke opbouw.

In de loop der tijd is de van oorsprong agrarische nederzetting uitgegroeid tot een dorp met verzorgende en bijzondere functies. De ruimtelijke structuur is opgebouwd uit kleinschalige en dichte dorpsbebouwing rond het centrale hoog gelegen kerkterrein, open terreinen met boerderijen en bijzondere bebouwingselementen op de zuidelijke terphelpt (waaronder het Poptaslot) en een ringweg aan de voet van de terp, die aansluit op de voormalige Middellzeedijk.

Figuur 20. De begrenzing van het aangewezen beschermd dorpsgezicht

De historische karakteristiek wordt verder bepaald door de kenmerken van de bebouwing, de onbebouwde ruimte en de relatie van het dorp met de aangrenzende open gebieden van de voormalige Middellzee en bij de Haven.

In de toelichting bij het aanwijzingsbesluit wordt onder andere ingegaan op het ontstaan en de ontwikkeling van Marsum en ook het ruimtelijke karakter. Deze toelichting heeft een belangrijke basis gevormd bij het opstellen van het bestemmingsplan.

Monumenten

In het plangebied zijn meerdere rijksmonumenten aanwezig. Voorbeelden zijn de kerken, enkele woningen en het Poptaslot. De monumenten worden direct beschermd door de Monumentenwet 1988. Het gaat daarbij om de volgende panden:

Ingelum	Tsjerkeleane 4	Nederlands Hervormde kerk en toren
Marsum	Binnenbuorren 27	Woonhuis
	Binnenbuorren 28	Woonhuis
	Buorren 10	Woonhuis
	Buorren 20	Nederlands Hervormde kerk en toren
	Hegedyk 1	Boerderij
	Hegedyk 6 – 36	Ouderenwoningen
	Slotleane 1	Heringastate of Poptaslot

Uitgangspunt is dat het bestemmingsplan een bescherming biedt aan het beschermde dorpsgezicht van Marsum. Het beschermde dorpsgezicht krijgt in het bestemmingsplan een specifieke juridische regeling. De toelichting bij het aanwijzingsbesluit geeft de specifieke ruimtelijke kenmerken van het beschermd dorpsgezicht weer.

De rijksmonumenten zijn goed beschermd door middel van de Monumentenwet en hoeven daarom in dit bestemmingsplan geen specifieke regeling meer.

5. PLANOPZET, MILIEUASPECTEN

5. 1. Geluid

In het kader van geluid is de *Wet geluidhinder* van toepassing. Doel van deze wet is het terugdringen van hinder als gevolg van geluid en het voorkomen van een toename van geluidhinder in de toekomst. Vanuit deze wet gelden voorwaarden ten aanzien van wegverkeers-, spoorweg-, en industrielawaai. Luchtvaartlawaai is wel van belang, maar niet in genoemde wetgeving geregeld.

Wegverkeerslawaai

Ten behoeve van het wegverkeerslawaai is de situatie voor de dorpen Marsum en Ingelum feitelijk niet gewijzigd ten opzichte van de geldende bestemmingsplannen. Wel is sprake van een wijziging in berekening van het geluidsniveau van het wegverkeerslawaai. In de dorpen wordt een snelheidsregime van 30km/uur gehanteerd, deze wegen hebben geen geluidscontour.

Een aandachtspunt in het dorp Marsum is echter de geluidscontour rond de N383/A31 die van Leeuwarden naar Harlingen loopt. Zoals ook al in het geldende bestemmingsplan voor Marsum te zien is, valt de voorkeursgrenswaarde over een deel van het plangebied heen. Binnen deze contour mogen in principe geen *nieuwe* geluidsgevoelige objecten worden gebouwd. In dit bestemmingsplan is hoofdzakelijk sprake is van een bestaande situatie, waarvoor de akoestische situatie niet wijzigt. Er is daarom geen noodzaak om de geluidcontour van genoemde wegen over te nemen in dit bestemmingsplan. Bij (ver)nieuwbouw van geluidsgevoelige objecten binnen de voorkeursgrenswaarde moet altijd een akoestisch onderzoek naar wegverkeerslawaai worden uitgevoerd.

Industrielawaai

Zoals ook reeds in de bestemmingsplannen voor zowel Ingelum als Marsum is aangegeven, is er sprake van een geluidcontour industrielawaai van de vliegbasis Leeuwarden. Omdat de vliegbasis een gezondeerd terrein is, wordt deze contour in dit bestemmingsplan overgenomen. Bij (ver)nieuwbouw van geluidgevoelige objecten binnen de geluidcontour moet het industrielawaai worden onderzocht.

De bestaande geluidscontouren worden in het bestemmingsplan overgenomen. Het bestemmingsplan biedt hiervoor een passende regeling. Daaraan worden regels gekoppeld die voor ontwikkelingen binnen de geluidscontouren een onderzoek verplicht stellen. Bij wijzigingsbevoegdheden naar nieuwe geluidsgevoelige functies binnen de geluidscontouren geldt deze onderzoeksplicht ook.

Het luchtvaartlawaai is in deze toelichting eerder behandeld. Zoals aangegeven is de contour van 35 Ke bepalend. Deze contour wordt in dit bestemmingsplan opgenomen. Daarbij wordt een regeling opgenomen voor eventuele nieuwe ontwikkelingen.

5. 2. Bodem

Verdachte plekken met betrekking tot de kwaliteit van de bodem moeten in het kader van de *Wet bodembescherming* bij ruimtelijke plannen en projecten te worden gesignaleerd vanuit een goede ruimtelijke ordening. Bodemonderzoek is in het kader van een bestemmingsplan niet verplicht.

Binnen de dorpen Marsum en Ingelum zijn ten behoeve van ontwikkelingen uit het verleden al verschillende onderzoeken gedaan. Daar waar het nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt worden, moet per aanvraag gekeken worden naar de kwaliteit van de bodem ten opzichte van de gewenste nieuwe functie. Dit geeft geen uitgangspunten voor het bestemmingsplan.

5. 3. Geur

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en het Besluit Ammoniak huisvesting veehouderijen vormen het toetsingskader voor de omgevingsvergunning (voor milieu), als het gaat om geurhinder vanwege dierenverblijven van veehouderijen. De Wgv bepaalt op welke manier geur (stank) van veehouderijstallen in de omgevingsvergunning (voor milieu) moet worden beoordeeld. De nieuwe 'stankwet' komt in plaats van de stankwet voor de reconstructiegebieden en de drie stankhandreikingen. De Wgv geldt voor heel Nederland. De Wgv geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning).

In de wet wordt onderscheid gemaakt tussen maximaal toegestane geurbelasting binnen en buiten de bebouwde kom en concentratie en niet-concentratiegebieden. Daarnaast mogen gemeenten de normen variëren. Gemeenten kunnen naar beneden en naar boven afwijken. Uitgangspunten bij de Wgv zijn dat aan de ene kant de uitbreidingsmogelijkheden van de veehouderijsector niet in gevaar komen, maar ook dat geurgevoelige objecten optimaal tegen geurhinder worden beschermd.

Het plangebied is omgeven door landelijk gebied, met de daarbij horende agrarische bedrijven (veehouderijen). Bij deze bedrijven is bepaald welke geurzones ze hebben (omgevingsvergunning voor milieu). Omdat het hier gaat om een nieuwe regeling voor een bestaande situatie, geeft het aspect geur geen uitgangspunten voor dit bestemmingsplan. In het geval van nieuwe ontwikkelingen moet gekeken worden naar het bepaalde vanuit de wetgeving.

5. 4. Lucht

Een onderdeel van de *Wet milieubeheer* betreft de luchtkwaliteit. De wet is enerzijds bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid aan te pakken, als gevolg van te hoge niveaus van luchtverontreiniging.

Anderzijds heeft de wet tot doel mogelijkheden te creëren voor ruimtelijke ontwikkeling, ondanks overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit.

De *Wet milieubeheer* voorziet onder meer in een gebiedgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). De programma-aanpak zorgt voor een flexibele koppeling tussen ruimtelijke activiteiten en milieugevolgen. Luchtkwaliteitseisen vormen onder de *Wet milieubeheer* geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkeling als:

- er geen sprake is van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde en;
- een project, al dan niet per saldo, niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit leidt of;
- een project “niet in betekenende mate” bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

De gemeente heeft in 2006 een rapport luchtkwaliteit vastgesteld, deze is in 2009 geactualiseerd. Hieruit blijkt dat de luchtkwaliteit in en rond het plangebied een goede kwaliteit heeft. Omdat dit bestemmingsplan hoofdzakelijk een nieuwe juridische regeling geeft voor een bestaande situatie, wijzigt de luchtkwaliteit niet. Bovendien gaat het bij de gewenste ontwikkelingen om kleinschalige projecten die onder de normen van het NSL blijven. De ontwikkelingen dragen niet in betekenende mate bij aan de luchtkwaliteit. Voor dit soort ontwikkelingen is geen onderzoek nodig. Luchtkwaliteit geeft geen uitgangspunten voor dit bestemmingsplan.

5. 5. Ecologie

Om inzicht te krijgen in de huidige natuurwaarden in het om het plangebied en de eventuele gevolgen van de geplande ontwikkelingen op de aanwezige waarden, dient in het kader van het bestemmingsplan een toetsing aan de Natuurbeschermingswet (gebiedstoets) en de Flora- en Faunawet (soortentoets) plaats te vinden. Daarnaast dient gekeken te worden naar effecten op de wezenlijke waarde van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Indien van toepassing wordt ook gekeken naar verplichtingen uit de Boswet.

Gebiedentoets

In de Natuurbeschermingswet is de bescherming van gebieden geregeld. Om inzicht te krijgen in de huidige natuurwaarden in en om het plangebied en de eventuele gevolgen van de geplande ontwikkelingen op de aanwezige waarden, dient nagegaan te worden of in of nabij het plangebied sprake is van gebieden die zijn aangewezen als onderdeel van de ecologische hoofdstructuur (EHS) of van gebieden die zijn aangewezen conform de natuurbeschermingswet (o.a. Natura 2000).

In en in de omgeving van Marsum en Ingelum is geen sprake van beschermde natuurgebieden. Gebiedsbescherming geeft geen uitgangspunten voor het bestemmingsplan.

Soortentoets

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden.

Naast de bescherming van soorten via de Flora- en faunawet geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe omgeving 'de zorgplicht'. Dit houdt in dat iedereen moet voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten.

Het gaat in dit bestemmingsplan hoofdzakelijk om een actualisatie van een bestaande situatie. Dit betekent dat de ecologische situatie in de dorpen niet wijzigt. Voor concrete ontwikkelingslocaties, die in dit bestemmingsplan op enige wijze mogelijk worden gemaakt, is in ieder geval een soortenquickscan nodig. Een en ander wordt in de regels opgenomen.

5. 6. Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's voor de omgeving bij het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen, zoals vuurwerk, LPG en munitie. Sinds een aantal jaren is er wetgeving over "externe veiligheid" om de burger niet onnodig aan te hoge risico's bloot te stellen.

Het plangebied is voor het aspect 'externe veiligheid' gecontroleerd op:

- a. de aanwezigheid van Bevi-inrichtingen;
- b. de aanwezigheid van een route gevaarlijke stoffen;
- c. de aanwezigheid van buisleidingen.

Bevi-inrichtingen

Uit de risicokaart van Friesland komt naar voren dat in het plangebied geen Bevi-inrichtingen aanwezig zijn. Wel ligt over Ingelum een veiligheidszone van de munitieopslag ten behoeve van de vliegbasis Leeuwarden. Met deze zone, die ook al opgenomen is in het geldende bestemmingsplan Ingelum rekening gehouden. Deze zone wordt ook in het nieuwe bestemmingsplan opgenomen (gebiedsaanduiding).

Route gevaarlijke stoffen

Hierbij is van belang dat de N31/A31 wordt gebruikt voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Deze weg is opgenomen in het basisnet. Dit betekent dat bij een toename van de bevolking binnen de risicocontour van 200 meter langs de weg het groepsrisico verantwoord moet worden. Omdat binnen die contour geen nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden, is er geen noodzaak voor onderzoek. Bovendien is het een weg zonder een veiligheidszone, waardoor er geen beperkingen zijn met betrekking tot het plaatsgebonden risico (PR 10-6). Ook dit aspect hoeft niet nader onderzocht worden. Daarnaast is geen sprake van plasbrandrisico. Er hoeft daarom ook geen zone van 30 meter langs de weg vrijgehouden te worden voor nieuwe ontwikkelingen.

Buisleidingen

In en direct rond het plangebied is geen sprake van buisleidingen die genoemd worden in de Circulaire buisleidingen 1984 (en per 1 januari 2011 in het Besluit externe veiligheid buisleidingen). Dit aspect behoeft geen onderzoek en nadere regeling in dit bestemmingsplan.

Behalve het opnemen van de veiligheidszone van de munitieopslag van de vliegbasis, geeft het aspect externe veiligheid geen uitgangspunten voor dit bestemmingsplan.

6. ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

Ten behoeve van de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan is het van belang te weten of het bestemmingsplan economisch uitvoerbaar is. De economische uitvoerbaarheid wordt enerzijds bepaald door de exploitatie van het plan (financiële haalbaarheid) en anderzijds door de wijze van kostenverhaal van de gemeente (grondexploitatie).

6. 1. Financiële haalbaarheid

In dit bestemmingsplan wordt voor de bestaande situatie een nieuwe actuele juridische regeling weergegeven. De kosten van de gemeente betreffen alleen de plankosten. De gemeente Menameradiel heeft voor het opstellen van dit bestemmingsplan financiële middelen beschikbaar gesteld. Het plan wordt financieel haalbaar geacht.

Omdat de ontwikkelingen door middel van een wijzigingsbevoegdheid mogelijk worden gemaakt, kan hiervoor nog geen kostenopzet worden gemaakt. Bij wijziging van het bestemmingsplan ten behoeve van de ontwikkelingen moet aangetoond worden of de ontwikkelingen financieel uitvoerbaar zijn.

6. 2. Grondexploitatie

Door middel van de grondexploitatieregeling in de Wro en het Bro moeten de gemeente verplicht de door haar gemaakte kosten verhalen. Daarvoor is het in beginsel verplicht een exploitatieplan vast te stellen. Echter, omdat in dit bestemmingsplan bij recht geen nieuwe bouwplannen volgens het Bro mogelijk worden gemaakt, is de grondexploitatieregeling niet van toepassing.

De nieuwe ontwikkelingen die in dit bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt, zijn bouwplannen volgens het Bro. De grondexploitatieregeling is daarom van toepassing op deze percelen. Zoals gezegd gaat het om wijzigingsbevoegdheden. Daarvoor geldt dat bij de daadwerkelijke wijziging van het plan het kostenverhaal verzekerd moet worden. Samen met het wijzigingsplan moet in principe een exploitatieplan worden vastgesteld. De vaststelling van een exploitatieplan is niet nodig wanneer het kostenverhaal op een andere manier verzekerd is, er geen nadere eisen gesteld hoeven te worden en geen afspraken over fasering nodig zijn.

7. JURIDISCHE PLANOPZET

In de voorgaande hoofdstukken zijn de in het plangebied voorkomende functies én de uitgangspunten ten aanzien daarvan aan de orde gesteld. Het beschreven beleid krijgt zijn juridische vertaling in bestemmingen. Deze bestemmingen regelen de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden binnen het plan. De bepalingen die betrekking hebben op de te onderscheiden bestemmingen, zijn vastgelegd in de regels en op de verbeelding van het plan. Het bestemmingsplan geeft dus aan voor welke doeleinden de gronden zijn bestemd.

7. 1. Wro en Wabo

Het bestemmingplan valt onder de *Wet ruimtelijke ordening* (Wro). Het bestemmingsplan is opgezet volgens de wettelijke regelgeving en qua systematiek volgens de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP 2008), met inachtneming van de aanpassingen die voortvloeien uit de *Wet algemene bepalingen omgevingsrecht* (Wabo) die op 1 oktober 2010 in werking is getreden. Het plan is digitaal raadpleegbaar uitgevoerd. Het digitale plan verschaft de burger 'online' informatie over het bestemmingsplan. Bovendien is de digitale versie bedoeld voor uitwisseling van gegevens binnen de gemeente en met andere overheidsinstanties.

7. 2. Planvorm

Bij dit bestemmingsplan is zo veel mogelijk aansluiting gezocht bij de systematiek zoals die gebruikt is in de bestemmingsplannen "Marssum 2000" en "Engelum 2004". Daarbij gaat het om een redelijk gedetailleerde bestemmingsplansystematiek, dat de nodige flexibiliteit biedt voor nieuwe ontwikkelingen.

Met betrekking tot de systematiek is daarnaast aangesloten op het Bestekhandboek van de gemeente Menameradiel. Bij het opstellen van dit handboek is aansluiting gezocht met de SVBP. Het handboek geeft niet alleen aanwijzingen met betrekking tot de ruimtelijke verbeelding en de regels van het plan, maar ook met de opbouw van de toelichting. Deze toelichting is in sterke mate gebaseerd op het handboek.

7. 3. De bestemmingen

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden van de bestemmingen die in dit plan voorkomen. De bestemmingen zijn afgestemd op de gebruikelijke regelingen en waar nodig en mogelijk, afgestemd op de gewenste situatie.

De regels bevatten allereerst een bestemmingsomschrijving. Hierin is per bestemming uitgewerkt voor welk doel of doeleinden de gronden mogen worden benut.

Naast de bestemmingsomschrijving zijn in de regels bouwregels, gebruiksregels en regels voor omgevingsvergunningen opgenomen. In de bouwregels zijn - gerelateerd aan de toegelaten gebruiksfuncties - eisen gesteld aan de hoogte, aard, nadere situering, diepte, enzovoorts van gebouwen en bouwwerken.

7.3.1. Agrarisch – Cultuurgrond

Zoals eerder aangegeven zijn binnen het plangebied nog verschillende gronden aanwezig met een hoofdzakelijk agrarisch gebruik. Ze zijn bedoeld voor grasland, akkerbouw of tuinbouw (cultuurgrond) en hebben daarom de bestemming “Agrarisch - Cultuurgrond” gekregen.

In ondergeschikte mate zijn wegen en paden, voet- en fietspaden, waterlopen en nutsvoorzieningen mogelijk. Deze hoeven niet direct gerelateerd aan de hoofdfunctie te zijn.

Omdat de agrarische grond, in verband met onder andere zichtlijnen op de monumentale bebouwing van Marsum, zo veel mogelijk open moet worden gehouden, zijn gebouwen alleen toegestaan binnen de bouwvlakken.

Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn toegestaan. Erf- en terreinafscheiding mogen maximaal 1,00 meter hoog zijn voor de voorgevel en maximaal 2,00 meter achter de voorgevel. Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, bijvoorbeeld vlaggenmasten, mogen 10,00 meter hoog zijn.

7.3.2. Bedrijf

In het plangebied zijn enkele bedrijven en (kleinere) bedrijventerreinen aanwezig, deze gronden hebben de bestemming “Bedrijf”. Er zijn echter ook enkele specifieke bedrijven aanwezig, waaronder het keukencentrum Marsum. Deze hebben binnen de bestemming “Bedrijf” een specifieke aanduiding op de ruimtelijke verbeelding van het plan.

Ook voor bedrijfswoningen is een specifieke aanduiding. Per bedrijf mag maximaal 1 bedrijfswoning worden gebouwd en alleen op de gronden waar de aanduiding ‘bedrijfswoning’ aanwezig is. Dit heeft te maken met milieuzones rondom de bedrijven.

In verband met het behoud van het dorpse karakter van de bedrijven(terreinen) is een kap gewenst en zijn de goot- en bouwhoogte beperkt. De goot- en bouwhoogte zijn op de ruimtelijke verbeelding van het plan aangeduid.

Voor aan- en uitbouwen en bijgebouwen bij bedrijfswoningen zijn specifieke bouwregels opgenomen. De toegestane afmetingen van dergelijke gebouwen is beperkt, maar biedt voldoende ruimte en flexibiliteit. De regeling is vergelijkbaar met die van aan- en uitbouwen en bijgebouwen bij ‘gewone’ woningen.

Daarnaast is voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde, bijvoorbeeld erf- en terreinafscheidingen een regeling opgenomen binnen de bedrijfsbestemming.

Om te voorkomen dat aan de straatzijde van de bebouwing een ‘schuttingcultuur’ ontstaat, is de bouwhoogte hiervan voor de voorgevel van gebouwen beperkt tot 1,00 meter. Achter de voorgevel mogen deze afscheidingen 2,00 meter hoog worden. Dit geldt voor de bedrijven als de bedrijfs-woningen. Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mogen 5,00 meter hoog worden, daarbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld vlaggenmasten.

7.3.3. Gemengd

Het historische hart van Marsum heeft veel verschillende functies, soms ook gecombineerd binnen één gebouw. Om die reden heeft het historische hart van Marsum de bestemming “Gemengd”. De verscheidenheid aan functies die aanwezig is wordt binnen deze bestemming mogelijk gemaakt, daarbij gaat het om onder andere (kleinschalige) maatschappelijke voorzieningen, horeca en wonen. Met betrekking tot horeca worden nachtclubs, bar/dancings, gokhallen en automatenhallen expliciet uitgesloten. Ook functies ten behoeve van de infra-, groen en waterstructuur worden binnen deze bestemming (ondergeschikt) mogelijk gemaakt.

Met betrekking tot het historische karakter van het gebied zijn de mogelijkheden voor bouwen strikt bepaald. Zo is bepaald dat bouwen van gebouwen alleen in een bouwvlak mogelijk is en is het maximale aantal wooneenheden en het maximaal aantal aaneen te bouwen wooneenheden op de ruimtelijke verbeelding van het plan binnen de bouwvlakken aangeduid. In de regels is verder het nodige bepaald met betrekking tot een maximaal bebouwingspercentage, de dakhelling, de goot- en bouwhoogte en de afstand tot de zijdelingse perceelsgrens. In verband met het historische en dorps karakter is een kap verplicht gesteld.

Ook voor aan- en uitbouwen en bijgebouwen zijn de regels strikt. Wel worden nog de nodige mogelijkheden gegeven. Voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde, is dezelfde regeling als bij de bestemming “Bedrijf” van toepassing.

7.3.4. Groen

De ruimtelijke en functioneel van belang zijnde groenzones zijn bestemd als “Groen”. Deze bestemming is hoofdzakelijk bedoeld voor groenvoorzieningen, bermen en beplanting. Daarnaast worden ook functies ten behoeve van de infra- en waterstructuur mogelijk gemaakt.

Speelterreinen zijn ook mogelijk binnen deze bestemming. Bouwwerken die op een speelterrein aanwezig zijn, dan wel gebouwd moeten worden, worden mogelijk gemaakt binnen de bestemming Groen. De regeling over bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geeft voldoende ruimte. Gebouwen zijn in de bestemming “Groen” niet toegestaan.

7.3.5. Maatschappelijk

De in het plangebied aanwezige kerken, school en gemeenschapsgebouw zijn maatschappelijke functies en daarom opgenomen in de bestemming "Maatschappelijk". De daarbij horende functies, bijvoorbeeld tuinen, parkeervoorzieningen en speelvoorzieningen, worden binnen de bestemming ook mogelijk gemaakt.

Gebouwen ten behoeve van de functie mogen alleen binnen het bouwvlak worden gebouwd. De maximale oppervlakte wordt ook bepaald door dit bouwvlak. De goot- en bouwhoogte van de verschillende gebouwen varieert en is daarom door middel van een aanduiding aangegeven op de ruimtelijke verbeelding van het plan.

Erf- en terreinafscheidingen worden mogelijk gemaakt, deze mogen maximaal 2,00 meter hoog worden. Overige bouwwerken, bijvoorbeeld vlaggenmasten, mogen maximaal 5,00 meter hoog zijn.

7.3.6. Sport

Het grotere sportterrein en het kaatsveld van Marsum en het sportveld van Ingelum hebben vooral door de functie en in mindere mate door de omvang van de functie de bestemming "Sport". De bijbehorende bebouwing, zoals de kantine en kleedruimtes, vallen er ook onder. Recreatieve doeleinden vallen ook binnen deze bestemming. In de regels is opgenomen dat de sportterreinen ook gebruikt kunnen worden voor evenementen.

Het uitgangspunt is het behoud van de bestaande bebouwing, vervangende nieuwbouw is mogelijk, maar alleen binnen de op de ruimtelijke verbeelding aangegeven bouwvlakken. De bouwhoogte van de gebouwen is gerelateerd aan de bestaande bebouwing.

7.3.7. Verkeer

De doorgaande wegen, waar een maximale snelheid van 50 km/uur of hoger geldt, zijn opgenomen in de bestemming "Verkeer". Ruimtelijk en functioneel bij de genoemde infrastructuur horende functies zijn ook meegenomen in deze bestemming, daaronder vallen onder andere groenstroken, waterlopen, nutsvoorzieningen en speelvoorzieningen.

Gebouwen zijn binnen de bestemming niet toegestaan, bouwwerken geen gebouwen alleen wanneer ze aan de bestemming gerelateerd zijn.

7.3.8. Verkeer - Verblijfsgebied

De woonstraten en grotere parkeerterreinen, met de daarbij horende functies, zijn opgenomen in de bestemming "Verkeer - Verblijfsgebied". Het gaat daarbij dus om straten waar naast de verkeersfunctie ook een duidelijke verblijfsfunctie is.

Binnen deze bestemming worden, naast de verkeersvoorzieningen, ook andere voorzieningen, zoals groenvoorzieningen, sport- en speelvoorzieningen mogelijk gemaakt. Wanneer ten behoeve van die laatstgenoemde bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gebouwd moeten worden, dan is dit mogelijk gemaakt tot een hoogte van 10,00 meter. Door deze regeling is het mogelijk om bijvoorbeeld in Marsum het sociale plein aan te leggen.

7.3.9. Water

Het ruimtelijk en functioneel structurele water in het plangebied is opgenomen in deze bestemming. Hieronder valt onder meer de voormalige haven van Marsum. Oevers, bruggen, duikers en/of dammen en nutsvoorzieningen worden ook binnen "Water" mogelijk gemaakt. Bij de bestemming horende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn mogelijk tot een bouwhoogte van 5,00 meter.

7.3.10. Wonen

Binnen het plangebied is een grote verscheidenheid aan woningtypen en ruimtelijke verschijningsvorm van de functie 'wonen'. Deze worden allemaal binnen de bestemming "Wonen" mogelijk gemaakt. Het tuincentrum heeft binnen de bestemming de specifieke aanduiding 'tuincentrum'. Daarnaast worden, ter plaatse van de aanduiding 'agrarisch' hobbymatige agrarische activiteiten toegestaan. Ondergeschikte functies, zoals wegen, voet- en fietspaden en waterlopen zijn ook binnen de bestemming "Wonen" toegestaan.

De hoofdgebouwen (woonhuizen) mogen alleen binnen een bouwvlak worden gebouwd. Daarbij worden bij recht maximaal twee aaneen toegestaan. Wanneer het aantal aaneen groter is, staat dit op de ruimtelijke verbeelding van het plan aangeduid.

In ieder bouwvlak staat op de ruimtelijke verbeelding aangegeven hoeveel wooneenheden gebouwd mogen worden. Hetzelfde geldt voor de maximaal toegestane goot- en bouwhoogte van de bebouwing. Vanwege het behoud van het bestaande karakter is een kap op de woningen verplicht, hiervoor is in de regels een minimale dakhelling opgenomen.

Bij de woonhuizen is het toegestaan om aan- en uitbouwen en bijgebouwen te realiseren. Deze moeten ruimtelijk ondergeschikt blijven aan het hoofdgebouw, daarom zijn hiervoor specifieke bouwregels met betrekking tot onder andere bouwhoogte en oppervlakte.

Ook bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals erf- en terreinafscheidingen zijn mogelijk binnen de bestemming. Hiervoor gelden dezelfde regels als voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde, binnen de bestemming "Bedrijf".

Een beroep / bedrijf aan huis is zonder meer mogelijk binnen de bestemming "Wonen", hierbij moet echter worden voldaan aan specifieke gebruiksregels.

Om te voorkomen dat het beroep aan huis de woonfunctie gaat overheersen, wordt een maximale oppervlakte van 30% van het gezamenlijke begane vloeroppervlak - ten behoeve van het gebruik voor beroep / bedrijf aan huis - toegestaan. Wanneer de oppervlakte van het beroep / bedrijf groter is dan 50 m², dan mag ten behoeve van het beroep / bedrijf aan huis maximaal 16 m² gebruikt worden voor detailhandel.

7. 4. De dubbelbestemmingen

Een dubbelbestemming wordt aangegeven op de verbeelding, wanneer sprake is van twee of meer onafhankelijk van elkaar voorkomende bestemmingen op gronden. In dit bestemmingsplan is sprake van de volgende dubbelbestemmingen:

7.4.1. Leiding - Riool

Zowel in Ingelum als in Marsum is een rioolpersleiding aanwezig. Deze hebben in dit bestemmingsplan de dubbelbestemming "Leiding - Riool". Het doel van deze dubbelbestemming is een vorm van bescherming te bieden aan de rioolpersleiding. Op gronden met deze bestemming mogen bijvoorbeeld geen gebouwen gebouwd worden.

Ook bepaalde werken en werkzaamheden in de grond kunnen niet zonder meer worden uitgevoerd, daarvoor is een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden nodig. Een dergelijke omgevingsvergunning kan alleen worden verleend wanneer geen afbreuk wordt gedaan aan het doelmatig en veilig functioneren van de leiding. Bovendien moet vóór de verlening van een omgevingsvergunning een advies worden ingewonnen bij de leidingbeheerder.

7.4.2. Waarde - Archeologie 1 / 2

De dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" is voor het gehele plangebied van toepassing. Er is echter wel een onderscheid, daarover is in paragraaf 4.8 het nodige aangegeven.

De bestemming "Waarde - Archeologie 1" geeft aan dat bij ontwikkeling (bouwplannen, werken en/of werkzaamheden) met een oppervlakte van minimaal 50 m² een archeologisch onderzoek uitgevoerd moet worden. bij de bestemming "Waarde - Archeologie 2" geldt dit ook, maar dan voor een oppervlakte van minimaal 500 m².

De bestemmingen geven extra bouwregels, die gelden bovenop de bouwregels van de onderliggende bestemmingen. Ook geldt dit voor het omgevingsvergunningstelsel voor de uitvoering van werken en/of werkzaamheden van deze bestemmingen. De bouwregels en het omgevingsvergunningstelsel zetten dus niet de ontwikkelingsmogelijkheden van onderliggende bestemmingen op slot, maar geven een extra eisenpakket waar bij ontwikkelingen aan voldaan moet worden.

7.4.3. Waarde - Beschermd dorpsgezicht

Deze bestemming is gelegd over het gebied dat is aangewezen als beschermd dorpsgezicht (Marsum). Het hoofddoel van de bestemming is het behoud, herstel en de uitbouw van de bestaande cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het gebied en de daarbij horende bebouwing. Net als bij de vorige dubbelbestemming, zijn in deze bestemming bouwregels en een omgevingsvergunningstelsel opgenomen die aanvullend zijn op de bestemmingsregels van onderliggende bestemmingen. Daarnaast zijn ook regels met betrekking tot omgevingsvergunningen voor slopen opgenomen.

7. 5. De aanduidingen

Een aanduiding bevat een specificatie van bestemmingen en dubbelbestemmingen met betrekking tot gebruik en/of bouwen. In dit bestemmingsplan zijn meerdere aanduidingen op de verbeelding aangegeven. De aanduiding 'luchtvaartverkeerzone' is in de algemene aanduidingregels opgenomen.

7.5.1. Geluidzone - industrie

Deze aanduiding ligt over een deel van Ingelum en een groot deel van Marsum. Voor de begrenzing van de geluidzone is de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) bepalend.

Binnen het gebied met de aanduiding 'geluidzone - industrie' mogen alleen geluidsgevoelige objecten (bijvoorbeeld woningen) toegestaan, wanneer aangetoond is dat de geluidbelasting op de gevels niet hoger is dan de voorkeursgrenswaarde of de vastgestelde hogere waarde. Dit geldt voor alle onder de aanduiding liggende gronden en bestemmingen.

7.5.2. Geluidzone - luchtvaart

In verband met het luchtvaartlawaai en de daaraan hangende eisen vanuit het aanwijzingsbesluit van de Vliegbasis Leeuwarden en de luchtvaartwetgeving, zijn de geluidcontouren van de Vliegbasis in het bestemmingsplan opgenomen. De geluidcontouren vanuit de kaart van de Locale Projectgroep (LPG) zijn daarbij als basis genomen. Daarbij zijn de aanduidingen van de geluidcontouren als vlakken (gebiedsaanduidingen) opgenomen, dus 'geluidzone luchtvaart 35 - 40 Ke', 'geluidzone -luchtvaart 40 - 45 Ke' enzovoort. Bij de regeling per vlak is uitgegaan van de regeling in het Besluit Geluidsbelasting Grote Luchtvaart.

Wanneer een nieuw luchthavenbesluit voor de Vliegbasis is genomen, wordt het Bml voor de Vliegbasis van toepassing. Dit bestemmingsplan speelt op die veranderende wetgeving in, door een wijzigingsbevoegdheid. Met deze bevoegdheid kunnen de planregels, die nog refereren aan het BGGL, aangepast worden zodat ze refereren aan het Bml en de daarin opgenomen versoepelde bouwmogelijkheden.

7.5.3. Veiligheidszone - munitie

Vanwege de munitieopslag, ten behoeve van de Vliegbasis Leeuwarden, is een aanduiding 'veiligheidszone – munitie' in dit bestemmingsplan opgenomen. De begrenzing van deze zone is afgeleid van vastliggende contouren.

In verband met veiligheid zijn de bouwmogelijkheden voor grotere aaneengesloten glasoppervlakken beperkt; hierbij is een maat van 100 m² per gebouw. Een groter oppervlak, tot maximaal 1000 m² is alleen mogelijk in door een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan te verkrijgen. Een voorwaarde daarbij is dat voldaan wordt aan het Structuurschema Militaire Terreinen 2. Dit betekent dat zich geen grote groepen mensen in de gebouwen bevinden en dat sprake is van gelamineerd glas, of glas voorzien van een veiligheidsfolie.

7.5.4. Wro-zone - wijzigingsgebied

Zoals aangegeven zijn in Marsum en Ingelum percelen aangewezen waar in de toekomst woningbouw mogelijk moet zijn. Om de verschillende woningbouwplannen in het plangebied mogelijk te maken, maar omdat nog niet zeker is hoe deze woningen ruimtelijk ingepast worden, zijn hiervoor in dit bestemmingsplan vijf wijzigingsbevoegdheden opgenomen.

Het onderscheid in de wijzigingsbevoegdheden wordt enerzijds gevormd door de verschillende woningtypen (bedrijfswoning, eengezinswoningen en appartementen) en anderzijds door een verschil in woningaantallen. In het ene geval gaat het om de wijziging naar de bestemming "Wonen" in andere gevallen gaat het om het mogelijk maken van een extra woning binnen een bouwvlak binnen de bestemming "Wonen".

De maatvoering van de nieuwe woningen moet ruimtelijk en functioneel in de omgeving passen. Daarnaast moet ook voldaan worden aan de aanwijzing van het Beschermd Dorpsgezicht Marsum. Voordat het bestemmingsplan gewijzigd wordt, moet ook een ecologische soortenquickscan worden uitgevoerd. Hiermee kunnen tijdig maatregelen worden genomen ter voorkoming van aantasting van leef-, broed- en/of foerageergebieden van mogelijk beschermde soorten (Flora- en faunawet). Dit is verwerkt in eisen die bij de wijzigingsbevoegdheden zijn aangegeven.

8. PROCEDURE BESTEMMINGSPLAN

Om rechtskracht te krijgen moet dit bestemmingsplan de in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en Besluit ruimtelijke ordening (Bro) vastgelegde procedures doorlopen. De procedure wordt hierna toegelicht.

8. 1. Inspraak en vooroverleg

In de bestemmingsplanprocedure is in eerste instantie gelegenheid geboden tot het indienen van inspraak (inspraakverordening) en zijn instanties uitgenodigd voor het indienen van overlegreacties (artikel 3.1.1. Bro). De start van de inspraakprocedure is gepubliceerd in de lokale krant en op internet. Met deze publicatie is ook voldaan aan de publicatieplicht zoals opgenomen in artikel 1.3.1. van het Bro.

Overleg

Het plan is, in het kader van het overleg volgens artikel 3.1.1. van het Bro verzonden naar verschillende overleginstanties. Enkele van deze instanties hebben gereageerd. De overlegreacties zijn voorzien van een gemeentelijke reactie, deze is opgenomen in de Reactienota Overleg en Inspraak. De overlegreacties hebben geleid tot enkele wijzigingen in dit bestemmingsplan. De Reactienota is in een bijlage bij dit bestemmingsplan opgenomen.

Inspraak

De inspraakperiode duurde van 25 mei t/m 22 juni 2010. Tijdens die periode zijn geen inspraakreacties binnen gekomen.

8. 2. Zienswijzen

Het ontwerpbestemmingsplan heeft gedurende 6 weken ter inzage gelegen, zoals bepaald in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Hierbij is een zienswijze tegen het plan ingediend. De zienswijze is gegrond verklaard en het bestemmingsplan is naar aanleiding daarvan gewijzigd.

8. 3. Vaststellingsprocedure

De gemeenteraad heeft vervolgens op 28 april 2011 besloten het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen. De wijzigingen zijn opgenomen bij het vaststellingsbesluit en overgenomen in dit bestemmingsplan.

Tijdens de daarop volgende inzagetermijn (6 weken) is het mogelijk beroep in te stellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS). Het vaststellingsbesluit treedt in werking op de eerste dag ná de dag waarop de beroepstermijn afloopt.

===